

**T.C.
SİİRT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**CİTTASLOW KAVRAMI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER VE TİLLO
İLÇESİNİN CİTTASLOW OLMA POTANSİYELİNİN İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Kübra Çağla KANBER
(203120008)**

**Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
(Kentsel Tasarım Programı)**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yaşar Bahri ERGEN

**Nisan-2023
SİİRT**

TEZ KABUL VE ONAYI

KÜBRA ÇAĞLA KANBER tarafından hazırlanan Cittaslow Kavramı Üzerine Değerlendirmeler ve Tillo İlçesinin Cittaslow Olma Potansiyelinin İrdelenmesi” adlı tez çalışması 30/04/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile Siirt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Zuhâl ÖZÇETİN

Danışman

Doç. Dr. Yaşar Bahri ERGEN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Zeynel YETGİN

İmza

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Doç. Dr. Harun BEKTAŞ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖN SÖZ

Tezimin araştırma ve yazım sürecinde, her türlü konu üzerine rehberlik eden, mesleki bilgi birikimini bana referans kılan ve zaman kısıtlaması olmaksızın bilgilenmem konusunda yardımcı olan Saygı Değer Danışmanım Doç. Dr. Yaşar Bahri ERGEN'e,

İlçenin sahip olduğu değer ve son durumu ile ilgili bilgi edinmemde yardımcı olan Tillo Belediyesi ve Tillo Kaymakamlığı çalışanlarına,

Akademik alanda uzun yıllar çalışarak beni yönlendirebilen babam Halil ASUT'a ve her motivasyon eksikliğimde yanımda olan annem İnci ASUT'a ve beraber araştırma duygusunu deneyimlediğim kardeşlerime,

Araştırmamın her aşamasında rol oynayan, bilgi birikimi ile beni yönlendiren ve bana olan inancını, desteğini hiç eksiltmeyen canım eşim Emrah KANBER'e,

Bilgi edinme evremde danıştığım ve bana yardımcı olan tüm tanıdıklarına teşekkür ederim.

Kübra Çağla KANBER
SİİRT-2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	ix
ÖZET	x
ABSTRACT.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	1
1.2. Çalışmanın Kapsamı	1
1.3. Çalışmanın Yöntemi	2
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	3
2.1. Kent Terimi, Kentleşme Kavramı ve Yavaş Hareketi	3
2.1.1. Kent terimi	3
2.1.2. Kentleşme kavramı	4
2.1.2.1. İdeal kent arayışı	7
2.1.2.2. 20. Yüzyıl ideal kent modelleri.....	8
2.1.2.2.1. Le Corbusier – Contemporary City (1922).....	8
2.1.2.2.2. Ludwig Hilberseimer – Vertical City (1927).....	11
2.1.2.2.3. Frank Lloyd Wright – Broadacre City (1935)	13
2.1.3. Yavaş hareketi.....	15
3. MATERYAL VE METOT.....	18
3.1. Yavaş Şehir	18
3.2. Yavaş Şehir Kavramının Oluşum Süreci	19
3.3. Bir Kentin Yavaş Şehir Olma Serüveni	20
3.4. Yavaş Şehir Olabilme Kriterleri	21
3.4.1. Çevre politikaları	22
3.4.2. Altyapı politikaları	23
3.4.3. Kentsel yaşam kalitesi politikaları	24
3.4.4. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar.....	25
3.4.5. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar.....	26
3.4.6. Sosyal uyum.....	26
3.4.7. Ortaklıklar	27
3.5. Dünya'daki Sakin Şehirlerin İrdelenmesi.....	27
3.5.1. Sonoma, Kaliforniya, ABD	27
3.5.2. Levanto, İtalya	29

3.6. Türkiye’deki Sakin Şehirlerin İrdelenmesi.....	31
3.6.1. Seferihisar – İzmir	31
3.6.2. Halfeti-Şanlıurfa	34
3.6.3. Vize-Kırklareli	36
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	40
4.1. Tillo İlçesi ve Cittaslow Olma Potansiyelinin İncelenmesi.....	40
4.1.1. Tillo’ya genel bakış	40
4.1.2. Çevre politikaları açısından Tillo ilçesi	41
4.1.3. Altyapı politikaları açısından Tillo ilçesi.....	42
4.1.4. Kentsel yaşam kalitesi politikaları açısından Tillo ilçesi.....	46
4.1.5. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar açısından Tillo ilçesi	48
4.1.6. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar açısından Tillo ilçesi ...	60
4.1.7. Sosyal uyum açısından Tillo ilçesi	63
4.1.8. Ortaklıklar açısından Tillo ilçesi.....	65
5. SONUÇ	67
EKLER	81
EK-1 Analiz İçin Gidilen Cittaslow Kentlerinde Çekilen Fotoğraflar	81
ÖZGEÇMİŞ	83

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Cittaslow ana başlıkları.....	22
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1. Contemporary City planı	9
Şekil 2.2. Contemporary City eskiz çizimi	10
Şekil 2.3. Contemporary City maketi	10
Şekil 2.4. Vertical City perspektifi	11
Şekil 2.5. Vertical City 3 boyutlu görseli	12
Şekil 2.6. Vertical City plan eskizi	12
Şekil 2.7. Broadacre City yerleşim maketi	13
Şekil 2.8. Broadacre City ev modülü eskizi	14
Şekil 2.9. Broadacre City eskizi	15
Şekil 3.1. Cittaslow logosu	20
Şekil 3.2. Sonoma şehri	29
Şekil 3.3. Levanto şehri	30
Şekil 3.4. Türkiye sakin şehirler haritası	31
Şekil 3.5. Seferihisar kıyı şeridi.....	32
Şekil 3.6. Seferihisar genel görünümü.....	32
Şekil 3.7. Seferihisar'a ait bir sokak görüntüsü.....	34
Şekil 3.8. Halfeti tekne turları	35
Şekil 3.9. Eski Halfeti'ye ulaşım için yapılan köprü.....	36
Şekil 3.10. Gazi Süleymanpaşa Camii (Küçük Ayasofya).....	37
Şekil 3.11. Vize doğal güzellikleri	39
Şekil 4.1. Tillo ilçesi haritası	40
Şekil 4.2. Tillo ilçesi genel görünümü.....	41
Şekil 4.3. İsmail Fakirullah Hz. & İbrahim Hakkı Hz. Türbesi	43
Şekil 4.4. Cas Evi planı örneği	44
Şekil 4.5. Cas Evi örneği	45
Şekil 4.6. Cas Evi giriş kapısı ve kadınların kullandığı kapı tokmağı.....	45
Şekil 4.7. Tillo Kalesi genel görünümü.....	47
Şekil 4.8. Tillo Cam Terası.....	47
Şekil 4.9. Siirt Fıstığı.....	48
Şekil 4.10. Siirt Bittım Sabunu	49
Şekil 4.11. Işık Hadisesi'nde güneş ışının izlediği yol bütünü.....	51
Şekil 4.12. Işık Hadisesi plan çizimi	52
Şekil 4.13. Işık Hadisesi'ni izleme günlerinden bir kare.....	53
Şekil 4.14. Tilloskop.....	54
Şekil 4.15. Tillo Müzesi	54
Şekil 4.16. Tillo türbelerinin bazıları.....	55
Şekil 4.17. Botan Çayı.....	56
Şekil 4.18. Botan Çayı üzerinde paraşüt aktivitesi	56
Şekil 4.19. Delikli Taş	57
Şekil 4.20. Büryan	58
Şekil 4.21. Kitel (İçli Köfte).....	58
Şekil 4.22. Perde Pilav.....	59
Şekil 4.23. Tillo lezzetlerinin bazıları	60
Şekil 4.24. Tiftik Battaniyesi ve dokuma sistemi	60

Şekil 4.25. İbrahim Hakkı Kültür ve Konuk Evi.....	61
Şekil 4.26. İsmail Fakirullah Hz. & İbrahim Hakkı Hz. Türbesi bilgi panosu.....	62
Şekil 4.27. Kent tanıtım broşürleri	62
Şekil 4.28. Siirt turizm haritası.....	63
Şekil 4.29. Siirt Aile Destek Merkezi oyuncak atölyesi.....	65

KISALTMALAR LİSTESİ

<u>Kısaltma</u>	<u>Açıklama</u>
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ark.	: Arkadaşları
ADEM	: Aile Destek Merkezi
Hız.	: Hazretleri
TÜBİTAK	: Türkiye Bilim Teknik ve Araştırma Kurumu
Vb.	: Ve Benzeri

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CİTTASLOW KAVRAMI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER VE TİLLO İLÇESİNİN CİTTASLOW OLMA POTANSİYELİNİN İRDELENMESİ

Kübra Çağla KANBER

Siirt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
(Kentsel Tasarım Programı)

Danışman: Doç. Dr. Yaşar Bahri ERGEN

2023, 83+XI Sayfa

Küreselleşme kavramının sonuçları dünyanın her yerinde hissedilmekte, bu sürecin ilerleyiş hızına yetişebilmek ve onu tam anlamıyla kavrayabilmek ise her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. İlk etapta ekonomi alanında kendi varlığını hissettiren küreselleşme yapısı zamanla kültürel, siyasi ve toplumsal alanlarda da etkilerini gösteren çok yönlü bir süreç haline gelmiştir.

Çağımızda küreselleşme tüm yaşam alanlarını etkisi altına almaktadır. Dünyadaki bu köklü değişim beraberinde yeni düşünce ve hareketlerin, çeşitli tepkilerin ortaya konmasına neden olmuştur. Ortaya konan hareketlerden biri de 1989'da Slow Food'la başlamak üzere bundan 10 yıl sonra kurulan Cittaslow City yani Yavaş Şehir hareketidir. Cittaslow aslında her alanı etkileyebilen bir düşünme hareketidir. Kenti, orada yaşayan veya ziyarete gelen insanları önemsemek, çevreyi korumak, yerel ürünleri öne çıkarmak, tüm şehirlerin aynışmasına karşı çıkmak ve bir şehrin mimari, kültürel, siyasi veya günlük yaşam düzeni konularında sahip olduğu özgünlüğü korumak, sergilemek ve ön plana atmaktadır.

Bu tez çalışması küreselleşme ve çevre sorunları karşısında kültürel ve sosyal değerlerin yok oluşunu önlemek, çevre ve yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla başlatılan hareketin özünü, ortaya çıkış sebeplerini, gelişimini, öncülük ettiği diğer hareketleri incelerken mimari tasarım ve yaşam kalitesine etkilerini de araştırarak bilgi vermeyi amaçlayan bir çalışmadır.

Son kısımda ele alınan Siirt ili Tillo ilçesi örneğinde ise; bu hareketin kriterlerine uygunluğu yönüyle; ele alınan ilçesinin, sahip olduğu özellikleri ile örtüşmesi incelenerek, Tillo'nun da Cittaslow olma potansiyelinin irdelenmesi ve bu potansiyelin kente katacağı değerlerin belirlenmesi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cittaslow, ideal kent, Siirt, Tillo, yavaş kent, kentleşme.

ABSTRACT

MS THESIS

EVALUATIONS ON THE CONCEPT OF CITTASLOW AND ANALYSING THE POTENTIAL OF TILLO DISTRICT TO BECOME CITTASLOW

Kübra Çağla KANBER

**The Graduate School of Natural and Applied Science of Siirt University The
Degree of Master of Science
In City and Regional Planning**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yaşar Bahri ERGEN

2023, 83+XI Pages

The results of the concept of globalisation are felt all over the world, and it is becoming more and more difficult to keep up with the speed of progress of this process and to comprehend it fully. The structure of globalisation, which first made its presence felt in the field of economy, has become a multilateral process that shows its effects in cultural, political and social fields.

In our age, globalisation affects all areas of life. This radical change in the world has led to the emergence of new thoughts and movements and various reactions. One of these movements is Cittaslow, the slow city movement, which was established 10 years later, starting with Slow Food in 1989. Cittaslow is actually a thinking movement that can affect every field. It cares about the city, the people living there or visiting, protecting the environment, highlighting local products, opposing the sameness of all cities and protecting, exhibiting and highlighting the uniqueness of a city in terms of architecture, culture, politics or daily life order.

This thesis is a study that aims to provide information by examining the essence of the movement initiated to prevent the destruction of cultural and social values in the face of globalisation and environmental problems, to improve the environment and quality of life, the reasons for its emergence, its development, the other movements it pioneered, and its effects on architectural design and quality of life.

In the case of the Tillo district of Siirt, which is discussed in the last section; in terms of compliance with the criteria of this movement; By examining the overlap of the district in question with its characteristics, it was emphasized that the potential of Tillo to become a Cittaslow and the determination of the values that this potential will add to the city.

Keywords: Cittaslow, ideal city, Siirt, Tillo, slow city, urbanization.

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Globalleşme kavramının etkileri bütün dünya ülkelerinde hissedilmekte, bu etki durumunun kabullenme ve anlama süreci her geçen zaman daha da zorlaşmaktadır. Öncelikli olarak kendini ekonomik alanda gösteren globalleşme kavramı zamanla siyasi, toplumsal ve kültürel alanlar gibi alanlarda da etkisini göstermeye başlamıştır. Çağımızda globalleşme bütün yaşam birimlerini kapsamaktadır. Dünyadaki bu farklılaşma yanında farklı ve yeni akımların, değişik etki ve tepkilerin oluşmasına neden olmuştur.

Bahsedilen hareketlerden biri olan 1989'da benimsenen 'Slow Food' kavramıyla başlayarak 10 yıl sonra ortaya sürülen Cittaslow (Yavaş Şehir) hareketidir. Cittaslow akımı gerçekte bir düşünme yoludur. Cittaslow hareketinin benimsediği ana mantık; ele alınan bir şehri, burada yaşayan veya burayı herhangi bir nedenden dolayı ziyaret eden insanları önemli kılmak, çevreye değer vermek, buraya has ürünleri sergilemek, dünyadaki bütün şehirlerin birbirinden farklılaşmasını sağlayarak kentin kendi özgünlüğünü desteklemektir.

Tez; globalleşme ve bunun sonucunda ortaya çıkan çevre sorunlarına karşılık, sosyal, toplumsal ve kültürel gibi değerlerin var oluşunun sonlanmasının önüne geçmek, yaşam kalitesini çevreyi benimseyerek iyileştirmek nedeniyle öne sürülen hareketin aslını, ortaya atılma nedenlerini, oluşumun gelişimini, ilham olduğu diğer akımları irdelerken; mimari yaklaşıma ve yaşamsam döngüye etkilerini de irdelleyerek bilgi aktarmayı amaçlamaktadır.

Tezin en son aşamasında ele alınan Siirt şehri Tillo ilçesi örneğinde de Cittaslow kavramının gerçek yaşamda nasıl bir örnek olabileceği irdelenerek, akımın işleyişinin ele alınan örneğe nasıl uyarlanıp, değerlendirilebileceği incelenmek istenmiştir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

1999 yılında ilk olarak İtalya'da ortaya atılan akıma günümüzde ülkemizi de kapsayarak birçok ülke dâhil olmak üzere toplam 182 şehir üye bulunmaktadır. Zamanla üye olan kent sayısı artmaktadır. Bu artış Cittaslow kavramının gelişim süreci ve gelecekte de var oluşu bakımından olumlu bir etkidir.

Bu tez kapsamında Cittaslow hareketinin yapısı, kapsamı, amacı ve örnekleri irdelendikten sonra ülkemizin Siirt kentinin Tillo ilçesinin üye olama potansiyeli

incelenmiştir. Cittaslow kurumunun belirlediği üye olmak için gerekli kriter ve kuralların ne yönde uygulanabileceği ve bu kuralların getirebileceği etkiler değerlendirilmiştir.

Ümit edilen şudur ki; küreselleşme ile oluşan problemlere karşı bir tepki olarak oluşan Cittaslow kavramının kısa sürede varlığını ve etkilerini kaybeden, sadece kısa süre Popülerite sağlayan hareketlerden biri olmaması, akımla ilgili sivil toplum örgütü, belirli odalar ve benzeri kuruluşların bu düşünme odaklı akıma sahip çıkarak devamlılığını sürdürmeye çalışmasıdır.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışma; ele alınan konunun geniş bir perspektiften araştırılarak daha iyi anlaşılması adına bir doküman olarak yazılmıştır. Tez yazılma sürecinde gerekli literatür araştırması ve taraması yapılmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

2.1. Kent Terimi, Kentleşme Kavramı ve Yavaş Hareketi

Nüfusun artması kırsal alanlarının büyüme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu artış ile kentler oluşmaya başlamıştır. Küreselleşmenin ve sanayi devriminin etkisiyle kentler kırsal kesimden özellikle ekonomik açıdan göç almaya başlamıştır. Bu akımlar vesilesi ile kentler kentleşme kavramını tanımıştır.

2.1.1. Kent terimi

Yerleşik yaşam düzeninin benimsenmesi ile insanlar, belirli yaşam alanlarını tercih etmeye başlamışlardır. Tercih edilen bu alanlar yerleşik hayatın getirdiği gereklilikleri barındırması sebebiyle konaklama alanları olarak seçilmiştir. Alanların iklim koşullarının yaşamaya uygun oluşu, beslenme gereksinimi giderebilecekleri tarım alanlarının varlığı, su kaynaklarının bulunması, yerleşik düzenin kolaylıkla kurulmasını sağlayacak engebesiz, düz bir yapıda olması ve herhangi bir tehlikeye karşı savunma düzenine uygun biçimde tasarlanabilir olması tercih edilme sebepleridir.

Kent; birçok özelliği birbirine benzemeyen insanların aynı zamanda ve aynı yerleşik ortamda beraber hayatlarına devam ettikleri alanın bütünüdür. Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanlarına, kent, site (Anonim, 2023), şehir gibi eşdeğerde kelime karşılığındaki adlarla anılır.

Öncelikle günümüzde aynı anlamda kullanılan fakat yasal ve oluşum yönüyle farklılar içeren kent ile şehir arasındaki detayı şehir plancılarının bakış açısıyla ele alınırsa; Ergen'e göre "şehir plancıları ise genel olarak belediye kavramını, tarımsal yaşamdan ayırıp ayırmamayı, toplumsal problemlerin bulunup bulunmamasını köy-şehir ayırımında kıstas olarak kullanmaktadırlar" (Ergen, 1981). Bu detay Cittaslow akımının uygulanmasındaki örnekler açısından yapılmıştır. Çünkü kent tanımın eşdeğeri şehirdir ve yavaş şehirler kategorisinde örneğin İzmir Sivrihisar, Ankara Güdül, Sinop Gerze gibi kasaba yerleşimleri de vardır.

Demirer ve arkadaşları (Demirer ve ark., 1999'dan aktaran Anonim, 2007a) kenti; insanların yaşamlarının uzun bir kesitini tamamladıkları mekânsal kurgulardır diye tanımlamıştır. Onlara göre bu kurgu yaşamını sürdüren kişi için bir mekân olarak kabul görürken, toplumsal bağlamda birey ilişkilerinin ortaya çıktığı bir alandır.

Kente mekânsal perspektifinden bakarak terimin; “hayat şekilleri birbirinden oldukça farklı insan topluluğunun aynı yerleşik düzende kendinden farklı yaşayış şekillerini de benimseyerek hayatını devam ettirdiği alanlardır” şeklinde tanımlanmasıdır (Tatlídil, 1994’ten aktaran aktaran Anonim, 2007a).

Ozanka’ya (Ozankaya, 1994’den aktaran aktaran Anonim, 2007a) göre ise kent; sanayi devriminin etkisi ile ekonomi kavramının gelişmesi sonucu sağlık ve öğrenim gibi hizmet alanlarının iyileştirildiği bireylerin beraber yaşamlarını sürdürdüğü mekânlardır.

Kent terimi kendi içinde iki farklı açıdan incelenmelidir. İlk açı daha çok somut veriye dayanmaktadır. Bu bakış açısı kentin daha çok mekânsal terim oluşunun üzerinde durur. Bu yaklaşıma göre kent yerleşik hayatın getirdiği gerekliliklerle oluşan elle tutulur fiziki bir oluşumdur. İkinci açı ise; daha soyut bir yaklaşım içermektedir. Bu yaklaşıma göre ise kent; daha sosyal bir terimdir. İnsan ilişkilerine dayalı bir oluşum sonucu ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan ilişkilerin şekillendiği ve bu ilişkilerin mesafe açısından en aza indirildiği alanların tanımı kenttir (Cansever, 1996’dan aktaran Anonim, 2007a).

Kent, farklı düşünürler tarafından farklı açılar göz önüne alınarak birçok kez yeniden tanımlanmaya çalışılmıştır. Tüm tanımlar doğrultusunda kent; hayata bakış açısı, kökenleri, sosyolojik açıdan kültür özellikleri ve yerleşik hayatı yaşama düzeni farklı olan insanların, sınırları siyasi, idari ve ekonomik olarak belirlenmiş, üretim yapılan ve bu üretimin dağıtım ve denetim işlerinin aksamadan yürütüldüğü alanlara denir denilebilir.

2.1.2. Kentleşme kavramı

Sanayi devrimi; insan yaşamının tamamıyla yeniden şekillenmesine yol açmış, hayat düzenini farklılaştıracak bir sürece girdirmiştir. Sanayi alanının gelişmesi ile ürün üretim şeklinde değişiklikler meydana gelmiştir. İnsan gücünün pasif, makine kullanımının daha aktif kullanıldığı devrimsel bir dönem başlamıştır. Oluşan bu süreç ile kentteki fabrika sayısı ve ürün çeşitliliği artırmıştır. Üretim çeşitliliğindeki bu farklılaşma yeni fabrikaların kurulumuna, bu da yeni iş olanaklarının oluşmasına imkân sağlamıştır. İş imkânları ve yaşam kalitesinde ki artışın gözle görülebilir olması kırdan kente göç hareketini başlatmıştır. Bu göç hareketi ise yeni bir kavram olan kentleşme yapısını gündelik yaşama dâhil etmiştir.

Yerleşik yaşamın benimsenmesi ile yaşam koşullarına elverişli mekânlara konaklamalar başlamış, bu şekilde kentler ortaya çıkmıştır. Sanayi devrimi, her alanı etkilemesi sebebiyle kent işleyişi farklılaşmış, kentler sanayi kentleri olmaya başlamıştır.

Sanayinin daha da gelişmesi ile kentler büyüme ihtiyacı duyup metropol kentler olarak günümüzdeki büyükşehir oluşum süreci başlamıştır.

Kentleşme kavramı, aslında nüfusun sayısal veriler açısından artması sonucunun değerlendirilmesi olarak tanımlansa da aslında tam olarak bu durum ile bitmiş sayılmamaktadır. Nüfusun göçler dâhilinde artması ile karma insan topluluğunun oluşturduğu yeni ve her açıdan çok çeşitli bir toplum oluşmaktadır. Bu sebeple yeni oluşan kent, artık sosyal, ekonomik ve de kültürel bağlamda da çok çeşitli bir hal alma sürecine girmiştir. Sanayi devrimi ile gerçekleşen ekonomik devrimler insanları kentte yaşamayı kırsalda yaşamaktan daha cazip hale getirmiştir. Cazipleşen yaşam döngüsü beraberinde sosyal ve kültürel farklılıklar oluşmasını da beraberinde getirmiştir. Kent kültürü artık kırsal yaşam kültürü ile harmanlanmaya başlamıştır. İnsanların yaşama bakış açısı toplumsal bir boyuttan artık kişisel bir hayat felsefesine dönüşmeye başlamıştır. Ele alınan amaçlar toplumsallıktan çıkarak bireysel hedefler öne çıkmıştır. Kentleşme sürecinde eğitim anlayışı da toplumsal açıdan çıkıp kişisel gelişim boyutuna erişmiştir. Kentleşme ise bu olguların tamamıdır.

Literatürdeki tanımlar çerçevesinde kentleşme; kırsal alanlardan daha büyük yerleşim alanı olan kentlerin göç alması sebebi ile bu kentlerdeki nüfus artması sonucu kentleşme kavramı oluşmaktadır. Kentleşmeyi etkileyen temel nedenlerden biri siyasi nedenlerdir. Kentleşmeyi etkileyen siyasi nedenlerin başında savaş gelmektedir. Savaşın getirdiği olumsuz etkiler ile nüfus yoğunluğunun daha güvenli alanlara doğru ilerlemesi sonucu kentleşmenin kavramı belirgin hale gelmiştir. Sanayi devriminin etkisini yoğun bir şekilde hissettirdiği dönemlerde siyasi politikalar da gelişerek, kentlere yapılan göç artış göstermektedir. Oluşan yeni iş alanları bu bölgelere göç sebebi olmaya başlamıştır. Bu da kentleşme oluşumunu destekleyici bir nüfus artış sebebidir.

Kentleşmenin oluşum sürecini etkileyen ikinci neden ekonomiktir. Makineleşme günlük yaşamın merkezi haline gelmiştir. Bu süreç ise kırsal yaşamı işsizlik ile etkileyerek yaşanılmaz bir duruma düşürmüştür. Kentlerde gerçekleşen gerek siyasi gerek ekonomik gelişimler iş alanlarını çeşitlendirmesi sebebiyle yaşamaya da daha cazip hale getirmiştir. Sanayinin gelişmesi ile fabrikalardaki artış kentleşmeye sebep olan göçü kaçınılmaz kılmaktadır. Ayrıca gelişen bu iş ağları iş olanaklarında da çeşitlenmeye yol açmıştır. Kırsal sadece tarım iş kolunun bulunması başka alanlara yoğunlaşmak isteyen insanların önünü kesmektedir. Bu bağlamda kentteki çeşitli iş olanakları kenti yeniden cazip hale getirmektedir. Kırsal yaşamdaki toprağın miras gibi bölücü kavramlar sebebi ile bölünmesi de göç sebepleri arasında sayılabilir. Bölünen topraklardan istenilen

verimin alınamaması ve bunun sonucunda gelir elde edilememesi ile fakirliğin insanların yaşamlarını etkilemesi kente göçü zorunlu hale getirmiştir. Paranın barınma, sağlık, yeme içme, eğitim gibi birçok alanda ihtiyaç olduğu açıktır. Bu da kenti yaşanılabilir kılmaktadır. Kentleşme bu açıdan önu kesilemez bir gelişim sürecine girmiştir.

Kentleşme kavramını etkileyen nedenlerden biri ise psikolojik sebeplerdir. Kişisel gelişim tanımının açıkça benimsendiği bir dönem içerisine giren insanlar kırsal alanlarda bu gelişim sürecinin tam anlamıyla ilerleyeceğini düşünmeyip kentsel alanlara yönelmiştir. Kırsal alanda oluşmaya başlayan işsizlik ve bunun sonucu gerçekleşen fakirlik süreci psikolojik anlamda bir bunalım süreci başlatmıştır. Daha iyi iş olanakları ve buna bağılı olarak daha iyi gelir seviyesine ulaşamamak bunalımın önemli nedenlerindendir. Genel olarak daha iyi eğitim koşulları, kaliteli barınma alanları, yeme içmedeki çeşitlilik, sağlık ağının daha gelişmiş olması, güvenlik kavramının varlığı, sosyal ve kültürel açıdan düzenlenen etkinlikler ve kent-kırsal toplumları arasında statü farklılıklarının oluşmaya başlaması bireylerin psikolojik bağlamda kenti tercih etmesi nedenleri arasında sıralanabilir.

Sanayi devriminin etkisi ile gelişen teknoloji, kentleşme kavramının gelişimini etkileyen bir diğer nedendir. Gelişen teknoloji ile günlük yaşama dâhil olan telefon, televizyon, internet ve yeni ulaşım ağları kentleri tanıma da ve kentlere ulaşımında kolaylık sağlaması sebebiyle kentleşme kavramının oluşmasına sebep olmuştur. Oluşan yeni demir yolları, havaalanları, daha elverişli yolların yapılması, göç kavramının daha konforlu gerçekleşmesini sağlamıştır. Bu da nüfus artışını kaçınılmaz kılmaktadır. Kırsal yaşamdaki insanların kent yaşamını daha aktif teknolojik yollarla öğrenmesi kente hayranlığa yol açmıştır. Yaşamın kentte geçme isteğı ile göç hareketi yoğunlaşmış kentleşme süreci hızlanmıştır.

Her ne kadar bu nedenler göç için geçerli sebepler olsa da bu nedenlerin belirli sonuçlar doğurması da kaçınılmazdır. Yoğun göçün başlaması ile kent oluşan bu yeni ve fazla nüfusa yetmemeye başlamıştır. Barınma artık kentin en büyük sorunlarından biri olmuştur. Bu sorun için insanların kendilerinin ürettiğı çözümler (örneğin; gecekondü) kenti çarpık ve düzensiz bir kent dokusuna dönüştürmüştür. Kentleşme kavramının sanayileşmeden daha aktif ilerlemesi, plansız kentleşmeyi doğurmuştur. Oluşan bu plansız yapılar çevresindeki diğer binaları olumsuz yönde etkilemekte, sokak anlayışını yıkarak kentin hava akış düzenini yıkmıştır. Oluşan bu çarpık yerleşimdeki yapılar gerek altyapı bakımından (gider tesisatı, içme su erişimi gibi) gerekse dış cephe bakımından eksik ve kötü görünüme sahip yapılardır. Bu yanlış yerleşik düzen hareketi; tarım

arazilerinin yok olmasına, kamu hizmetlerine ulaşımın zorlu olması sebebiyle maliyetinin artmasına, kentin tarihi alanlarının zarar görmesine ve çevrenin olumsuz etkilenmesine neden olmuştur.

Sanayileşmenin kentleşmeden geri de kalması işsizlik kavramının kırsalda olduğu gibi yetersiz kalması kaçınılmaz olmuştur. Ayrıca kırsaldan gelen bireylerin sadece tarımsal faaliyetler açısından bilgi sahibi oluşu kentteki iş kollarında yetersiz kalmalarına, uzmanlık gerektiren alanların iş imkânı sağlayamamasına sebep olmuştur. Bunun sonucu işsizlik yeniden bir problem haline gelmiştir. İş alanındaki bu olumsuz durum fakirliği de getirerek göç eden insanlara psikolojik açıdan bir çöküş yaşatmıştır. Eğitim ve sağlık alanında oluşan yetersizlik, kültürde yaşanan farklılıklar toplum içerisinde bir uyumsuzluğa ve farklılığa yol açmıştır. Kırsal alandaki insanların kentte umduğunu bulamaması, daha bireysel bir yaşama dâhil olamamaları yaşamlarını olumsuz bir şekilde sürdürmek zorunda kalmalarına sebep olmuştur. Bu da toplumda mutsuzluğa ve huzurun sağlanamamasına neden olmuştur.

Tüm bu akıştan elbette ki çevre de olumsuz yönde payını almıştır. Yeşil alanların azalması, bahçelerin yerini yapılaşmanın alması kentleşmenin getirdiği diğer problemlerden bir kaçıdır. Artan nüfusun ihtiyaçları ve kullanımı doğrultusunda hava kirliliğinin oluşması, su kaynaklarının kirlenmesi ve azalması, konutlaşmanın artması sebebiyle küresel ısınmanın başlaması büyük sorunlardandır.

Oluşan bu sorunlar ülke problemleri olmaktan çıkıp dünya sorunu haline gelmeye başlamıştır. Yanlış kentleşme anlayışı dünyayı yaşanılmaz bir hale dönüşmesine sebep olmaktadır. İnsanlar oluşan bu sorunları ortadan kaldıramasa da etkilerini azaltmaya çalışmaktadır. Kentleşmenin getirdiği büyük problemlerin dünyayı yok etmesinin önüne geçebilecek yeni çözümler günümüzde hala üretilmeye, yeni ve etkili yollar bulunmaya çalışılmaktadır.

2.1.2.1. İdeal kent arayışı

Kentleşme kavramı dünya çapında benimsenmesi sonucu kentleşmenin doğurduğu olumsuz sonuçlar, dayanılmaz bir hal almaya başlamıştır. Eski düzenli ve sistemli ilerleyen kent yapıları artık çalışmayan, aksayan bir yapıya dönüşmüştür. Gün içerisinde gerçekleştirilecek en basit işler bile karmaşık bir hal almıştır. Kalabalığın giderek artması kentleri yetersiz kalmasına neden olmuştur. Kentteki yaşam için gerekli hava, su ve çevre kirliliği giderek artmaktaydı. Bu da dönüşü olmayan sonuçlar

doğurmuştur. Yoğunluğun getirdiği trafik ve sonucu olan gürültü kirliliği insan yaşamını çekilmez kılmıştır. Oluşan statü farkları insan yaşamını psikolojik anlamda da yıpratmıştır. Karmaşıklaşan bu kent yaşamı; insanları her anlamda olumsuz etkilemiş, kentlere göç eden insanların umduklarını karşılayamamalarına sebebiyet vermiştir.

Bu olumsuzlukların önünü kesmek, kentleri daha yaşanılır kılmak istenmiştir. 20. yüzyılda olumsuz etkilere çözüm aranmıştır. Yeni yaşam kurguları benimsenme isteği oluşmuş; bunun üzerine ‘Kentler Nasıl İyileştirilir?’, ‘Daha Yaşanılır Kent Profilleri Nelerdir?’, ‘Kent Problemlerine Getirilebilecek Çözümler Ne Olabilir?’ gibi sorularına cevap arayışı başlamıştır. Bu arayışlar, kentlerin mimari ve kentsel sirkülasyonları yeniden ele alarak çözüme ulaştırma girişimleridir. Dönemin yanlış olan planlamaları ve yoğunluğun getirmiş olduğu huzursuz ortam yerine daha yaşanabilir kentlerin tasarımının mümkün olacağı düşünülmüştür.

2.1.2.2. 20. Yüzyıl ideal kent modelleri

2.1.2.2.1. Le Corbusier – Contemporary City (1922)

Mimar olan Fransız Le Corbusier, Modernizm akımının öncülerinden biri olarak kabul görülmektedir. 20. yüzyılda yaşanan kentsel problemlere çözüm üretmek istemiştir. Dönemin kent planlamalarının asıl sorununun yatay akslarda tasarlanan kurgular olduğunu düşünmüştür. Dikey akslarda düşünülen tasarımsal fikirlerin çözüm getireceğini savunmuştur. Le Corbusier, kentlerin bu dikey ilerleyiş ile politik değer de kazanacağını, teknolojik gelişmelerin de bir gösteriş yeri olabileceğini düşünmüştür (Hewitt ve Graham, 2014).

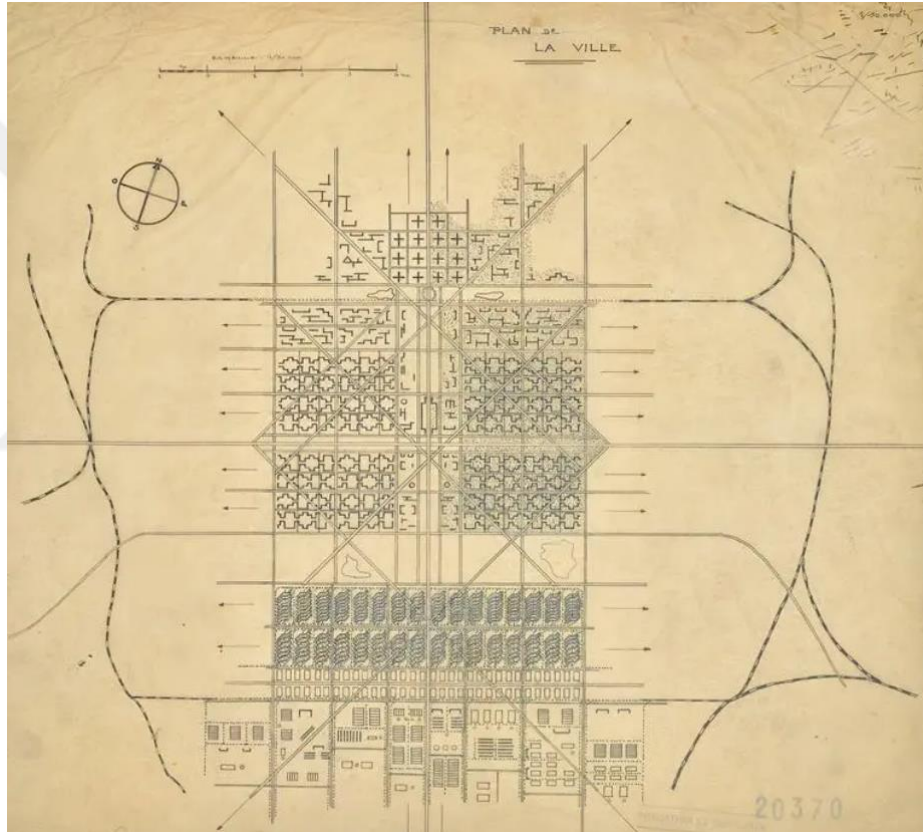
Le Corbusier, teknolojinin potansiyelini, yaşadığı yüzyılda ve ilerisinde teknolojiye gerçekleşecek olan gelişmeleri öngörebilmiştir. Kentleşmede yaşanan problemlerin teknoloji farkındalığının eksikliği sonucu ortaya çıktığını savunmuştur. Mimar Le Corbusier, mesleğinin bilgisi ışığında bunalımda olan kentin asıl sorun kaynağının kentin mimari açıdan yetersiz kalmasının getirdiği olumsuzluklar sebebiyle olduğunu düşünmektedir (Baba, 2018).

Düşüncelerin perspektifinde bir kent tasarlayan Le Corbusier, büyük bir kent olan Paris’i düşünerek Contemporary City önerisini tasarlamıştır. Bu öneri gelecekteki modern kent anlayışının bir tahminidir. Kenti tasarlarken sahip olunacak teknolojik ilerlemeleri de tasarıma işlemiştir. Paris şehrinde yaşanan aksaklıkların çözümlerini yeni kent

profilinde göstermiştir. Trafik yoğunluğu, güvenlik problemi ve çevre kirliliği gibi ana konuları ele alarak yeni şehir planlaması oluşturmuştur (Yüksel, 2012).

Le Corbusier, kendine göre ideal bir kent yaratmıştır. Bu tasarımın ana yapı taşlarını; nüfus yoğunluğu, trafik yoğunluğu, yeşil alan eksikliği gibi problemlere getirilebilecek çözümler oluşturmuştur (Baba, 2018).

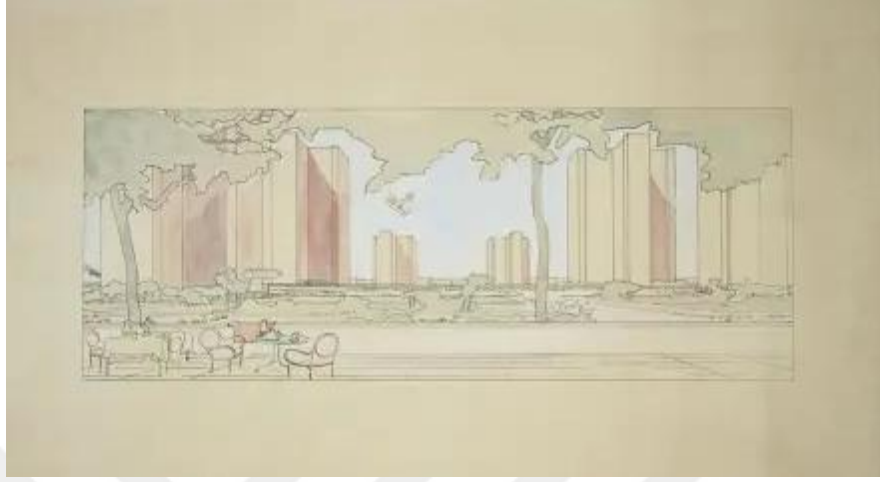
Contemporary City, tam ortasında bir nehir ile tasarımına başlanmıştır. Kentte aktif olan insanlar kategorize (kentte yaşayan ve çalışanlar, kent dışı sanayi bölgelerinde çalışanlar ve yaşayanlar, kentte çalışıp, kent dışı yaşayanlar) edilmiştir. Buna bağlı olarak kent 3 katmanlı olarak düşünülmüştür (Türk, 2015).

Şekil 2.1. Contemporary City planı (Url-1)

Le Corbusier, kentin ana ulaşım aracı olarak merkezde tasarladığı tren istasyonu ile sağlamayı düşünmüştür. Bu tren ağı dikey aksta tasarlanan 60 katlı gökdelenlerin çevresinden dolanmıştır. Gökdelenler kentin ticari ikonları olarak anlandırılmıştır. Gökdelen yapılarını çevreleyen parklar bulunmaktadır. Bu parklar içinde tiyatro, restoran ve mağaza barındırmaktadır. Bu sayede yapılarda barınan insanlar zamanlarını bu parklarda geçirebileceklerdir. Caddeler de 3 katmanlı tasarım ile oluşturulmuştur. Araçlar hız, çeşit türlerine göre kendine ait katmanını kullanarak trafiği aksatmadan ilerlemiş

olacaktır. Dikey şekilde tasarlanan bu kent yoğun nüfusu içinde barındırmaktadır. Bu tasarımsal yaklaşım ile kentteki insanlara tarım ve yeşil alanlarının tadını çıkarabilecekleri bir durum sunulmuştur (Baba, 2018).

Şekil 2.2. Contemporary City eskiz çizimi (Url-1)

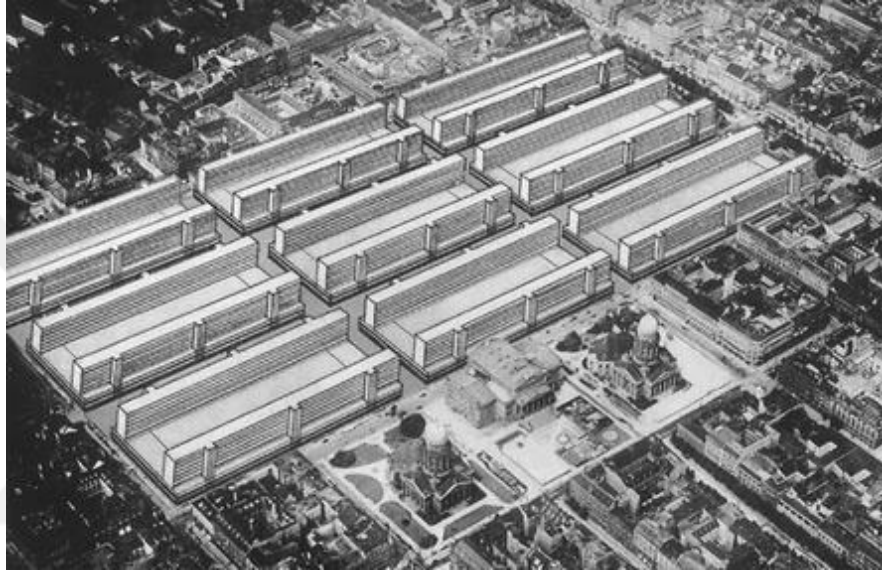

Şekil 2.3. Contemporary City maketi (Url-1)

Le Corbusier, kenti yeniden ele alırken geleceği de göz önüne alarak modernist bir bakış açısını takip etmiştir. Gerçek nedenler ve problemler göz ardı edilmeden realist tasarım yönüyle yaklaşımda bulunmuştur. Gelenek ve görenekler, inançlar ve ilişkiler önemsiz olup, kentin makine gibi işleyebileceği gereksinimlerin daha önemli olduğunu düşünmüştür (Baba, 2018).

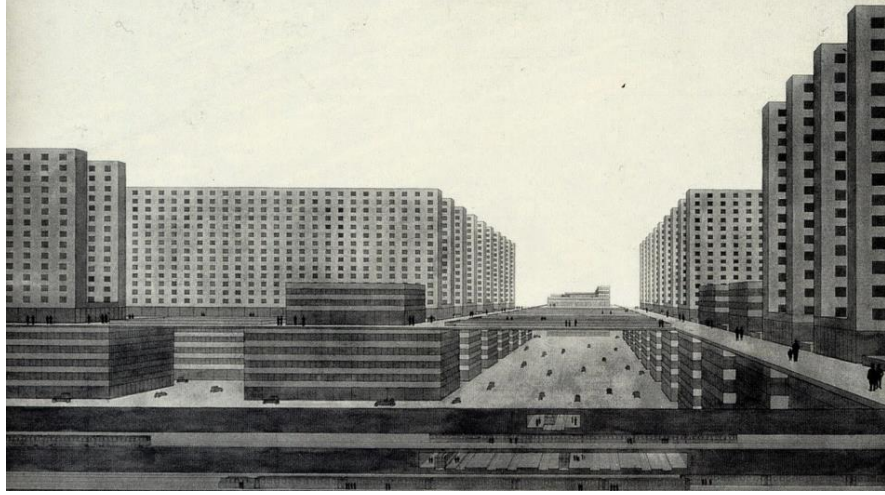
2.1.2.2.2. Ludwig Hilberseimer – Vertical City (1927)

Amerikalı Mimar Ludwig Hilberseimer, sadece mimari alanda çalışmamış ayrıca kent planlaması alanında da deneyimli bir tasarımcı olmuştur. Hilberseimer, de kentin problemlerinin farkında olup çözümlmeyi amaç edinmiştir. Kendisine göre kentin tamamının farklılaşmasının yanlış olacağı, kent için yeni bir mimari anlayışının kente kazandırılması gerektiğini düşünmüştür. Bu düşünce doğrultusunda Vertical City tasarımını kent yaşamı için geliştirmiştir.

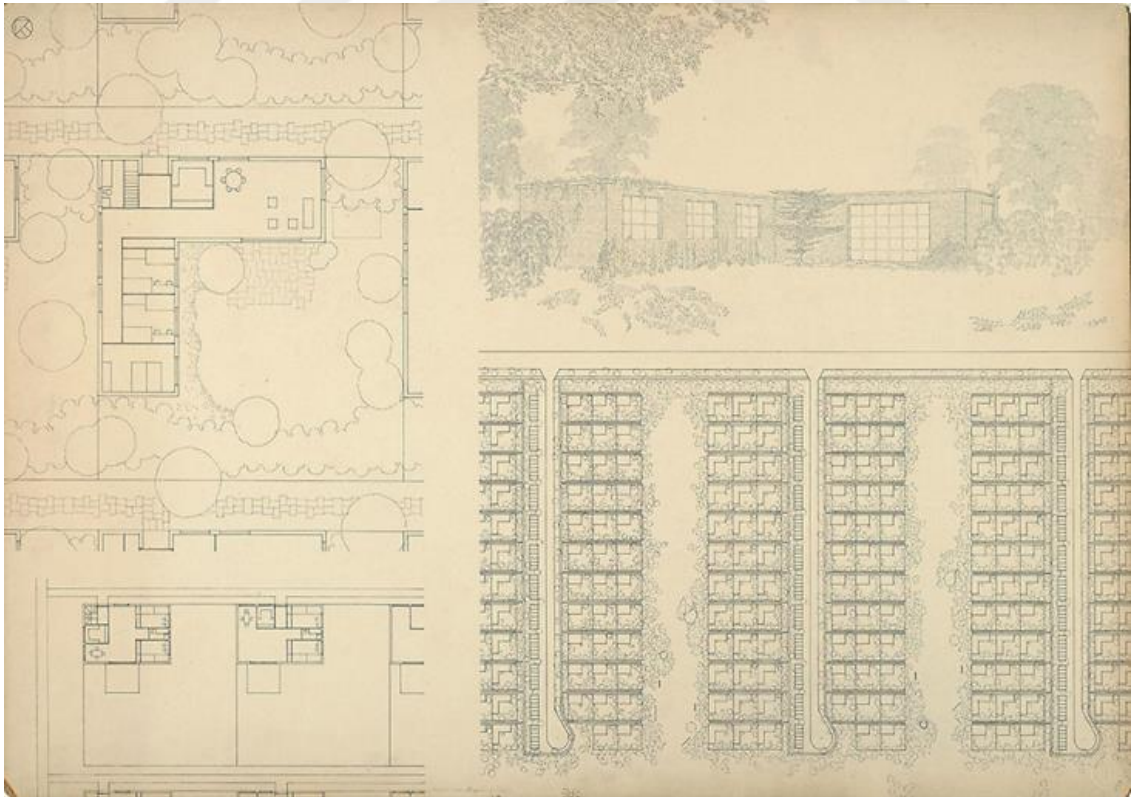
Şekil 2.4. Vertical City perspektifi (Dögerlioğlu, 2020)

Sanayileşmenin etkisiyle yaygınlaşan kentleşmenin doğurduğu sonuçları odak noktası olarak belirleyen Hilberseimer, çözümün Vertical City mimari anlayışı ile elde edileceğini savunmaktadır. Kenti yeniden inşa etmek yerine var olan kenti bir ızgara sistemi oluşturarak sistemin genişlemesini ve yayılmasını sağlamıştır. Hilberseimer, ilham kaynağı Le Corbusier ‘in Contemporary City olmuştur. Vertical City’nin ana tasarım ilkesi iki ayrı şehrin birbiri üzerine gelmesi şeklinde yeni kenti oluşturmalarıdır. Alttaki şehir ticari şehir, üstteki şehir ise yerleşim şehri olarak tasarlanmıştır. Avlu mimari anlayışı ile her iki katmanın da hava ve ışıktan yararlanmaları sağlanmıştır. Dikey yapılarda sirkülasyon sağlanması için merdiven ve asansör çözümleri oluşturulmuştur.

Şekil 2.5. Vertical City 3 boyutlu görseli (Fabricius, 2013)

Hilberseimer'in bu kent yaklaşımında herhangi bir sosyal alanı tasarımı mevcut değildir. Mimar Hilberseimer, kenti sadece ekonomik açıdan ele almaktadır. Sosyal değerler, psikolojik ve toplumsal algılar önemli değil, önemli olan ekonomik refahtır (Fabricius, 2013).

Şekil 2.6. Vertical City plan eskizi (Döğerlioğlu, 2020)

2.1.2.2.3. Frank Lloyd Wright – Broadacre City (1935)

Amerikalı Frank Lloyd Wright, giderek kötüleşen kent yaşamını alarak yeni bir öneri sunmuştur. Barınma, dinlenme, çalışma ve ulaşım gibi temel ihtiyaçların sorunlarına çözüm arayan Frank Lloyd Wright, Broadacre City tasarımını öne sürmüştür. Modern şehir anlayışını bu dört temele dayandıran mimar, kaliteli kent yaşamının da bu dört ilkenin doğru biçimde ilerlemiş kentte gerçekleşebileceğini savunmuştur. Broadacre City fikrini de bu ilkeler doğrultusunda tasarlamıştır (Türk, 2015).

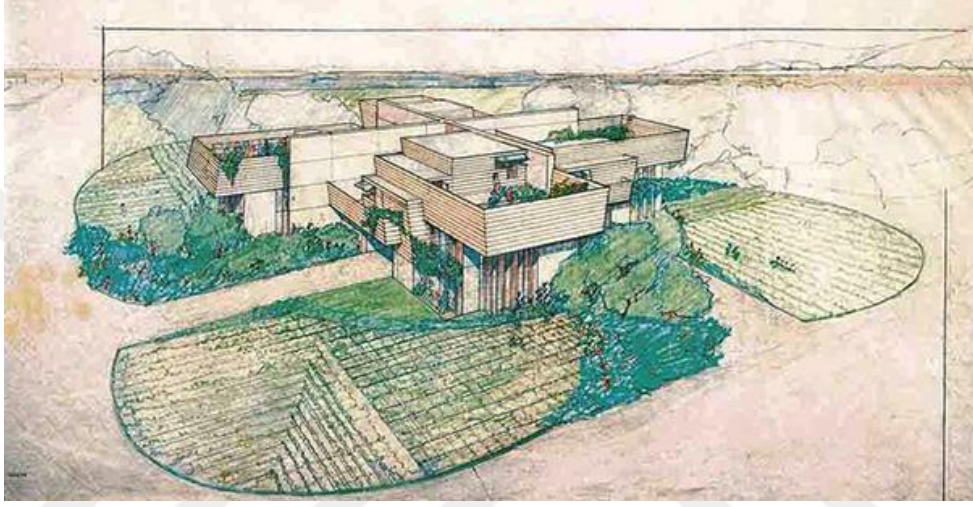

Şekil 2.7. Broadacre City yerleşim maketi (Barba, 2013)

Le Corbusier'in aksine Frank Lloyd Wright, yatay aksta yayılmanın kenti dahi verimli kılacağını savunmuştur. Broadacre City modelindeki yapıların arasında çok az bir farklılık mevcuttur. Kentte yaşayan insanların hiç biri kategorilere ayrılmadan ele alınmıştır. Wright'a göre her birinin yaşamdan beklentisi ve her birinin kentteki ihtiyaçları aynıdır. Farklı yaşam biçimlerin oluşmasına etken kentte sahip oldukları değil bireysellik ile yaşama katılımların farklılık oluşturabileceğini tasarımında işlemiştir. Broadacre City, tasarım itibarıyla her bir kentin yönetim için ihtiyaç duyduğu birimleri

yine kentin kendi içinde barındırması gerektiği fikrine sahip bir yaklaşımdır (Stankiewicz, 2015).

Broadacre City tasarımı sadece mimari konseptli olmamakla beraber kent işleyişine de müdahalede bulunmaktadır. Trafik probleminin ele alınmasıyla, Broadacre City’de yaşayan her insanın özel aracı bulunmaktadır. Yollar yoğunluğun önlenmesi amacıyla bölünmüş, her araç tipine uygun yol tanımlanmıştır. Amaç, trafiğin hızlı akışını sağlayabilmektir (Wright, 1935).

Şekil 2.8. Broadacre City ev modülü eskizi (Barba, 2013)

Broadacre City kent felsefesi, yüksek ve büyük binaları benimseyememiştir. Konut, alışveriş, sanayi ve yeşil alan gibi kavramlar tasarım bütünlüğünü oluşturmaktadır. Broadacre City yaklaşımı çevre ve doğanın insan yaşamı ile ilişki içerisinde olması gerektiğini esas almaktadır. Frank Lloyd Wright, kaliteli kent yaşamının bu ilişki çevresinde oluşabileceğini düşünmüştür.

Wright, kentin asıl sorununun topraktan uzaklaşarak, sanayi kavramının tüm yaşam alanlarını kapması olduğunu ileri sürmüştür. Broadacre City tasarımında da bu problemi alarak kent insanına evlerinin bahçelerini sunmuştur. Sunulan bu bahçeler küçük yeşil alanları değil, tam anlamıyla tarımsal açıdan kendi kendilerine yetebilecekleri büyüklükte ekim alanlarıdır. Kırsal yerleşim alanlarının kente uyarlaması olarak tanımlanabilen bu tasarım yaklaşımı, kentte yaşanan ekonomik, politik, psikolojik ve sosyolojik sorunlara çözüm olabileceği mimar tarafından savunulmuştur.

Şekil 2.9. Broadacre City eskizi (Barba, 2013)

2.1.3. Yavaş hareketi

Çağımız yaşam biçimi geçmişe göre tamamıyla farklılaşmış durumdadır. Global dünya kavramı, ekonomi ve sosyal yaşamdaki değişimler sebebiyle oluşmaktadır. Teknolojide gerçekleşen ileri düzey gelişmeler, internet ve sosyal medya gibi iletişim ağlarının gelişmesi; yaşamın ilerleyişine inanılmaz boyutta hız kazandırmıştır. Bu durumda global bir dünyada hız kavramı kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Endüstri devrimi ile benimsenen seri üretim ile üretme kavramı işgücüne olan ihtiyacı azaltarak insanlara boş zaman yaratabilmiştir. Ancak günümüz yaşam biçimi yoğun, hareketli ve karmaşık bir hal alması sebebiyle insanlar oluşan bu boşluğun yeterli olmadığını ve bu boş zamanı kendileri oluşturmak için daha hızlı bir yaşam sürmeleri gerektiğini düşünür hale gelmişlerdir.

Küreselleşmenin etkisiyle oldukça benimsenen hızın ana merkez olduğu yaşam biçimi, yavaş yaşam tarzına karşıt kavram olmaya başlamıştır. 1986’ da İtalya’da bu karşıtlığı hedef alan bir hareket başlatıldı. “Slow Food Hareketi”. Bu hareketin asıl amacı yeni açılan McDonald restoranının açılmasına bir tepki göstermektir. Ortaya atılan fikre göre yeni açılan bu restoran şehrin ana meydanının kentsel dokusunu bozmuş ve yerel yeme alışkanlıklarını etkilemiştir.

İtalya, yerel ve kültürel lezzetleri bulunan, fast food gibi hazır gıdaları benimsemeyen bir ülkedir. Bu sebeple hareketi savunan düşünürlerin amacı, yerel ve

kültürel yeme alışkanlığını korumak, bu alışkanlıklarla insan ilişkilerini arttırmak, üretilen ürünün değerini bilmek ve korumak, bu üretim aşaması için gerekli yöntem ve tekniklere önem vermek ve bunları geliştirmekti.

Bu sebeple Slow Food hareketi basit bir görüş ayrılığı ve sıradan bir tepki gösteriş değildi. Yerel ve kültürel, taze ve sezonluk gıdayı benimseyerek McDonalds'ın ilkesine aykırı bir durumu benimsedi. Slow Food; geleneksel yemeklerin çağımıza ulaşan yapılış aşamalarına uygun biçimde yapılarak, aile ve ya aile gibi topluluk ile birlikte zevk alınarak yenmesi gerektiğini vurgulamıştır (Sırım, 2012). Bu yüzden bu hareket, kentin sahip olduğu zenginliklerin sosyal topluma olan etkisini, kültür çeşitliliğe katkısını, ekonomiyi kalkındırma yönündeki desteğini önemle belirtmiştir.

Fast Food kavramı, hızlı yaşam biçiminin en önemli oluşumlarından biri olmaya başlamıştır. Çeviri anlamı hızlı yemek olsa da bu kavram yemeğin hazırlanma, servis edilme ve tüketilme gibi süreçlerin de hızlı gerçekleşmesi anlamını içerir. Hızlı bir şekilde yemeği edinme, yemeği hızlı tüketme ve kısa sürede işine, evine ve ya herhangi bir konuma yetişme gibi alt anlamları da içerdiği aşikârdır. Yaşamın odak noktası olan hız ve zaman kavramları; insanları artık kültürel değerlerden ve toplumsal farklılıklardan uzaklaştırmıştır. Gündelik hayatın önemli bir problemi haline gelen bu durum, farkında olanları tepki göstermek ve bu tepkiler bağlamında uygulanabilir ve sonuçlanabilir çözümler arayışına girmek mecburiyetinde bırakmıştır. Bu arayış sonucu bulunan ve etkili olabilme potansiyeli en yüksek olan bir yaklaşım savunulmuştur: Hıza karşı yavaşlık.

Şimdilerde, Slow Food hareketinin dünya çapında tanındığı ve benimsendiği açıkça ortadadır. Bu hareket Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü açısından tanınan dünya çapında en etkili ve aktif sivil toplum hareketlerinden biridir (Çiner, 2011'den aktaran Sırım, 2012). Slow kavramı sembol olarak salyangoz ikonunu kendine sembol olarak belirlemiştir. Salyangoz hayvanı, hareketin de temsil ettiği gibi yavaşlığı niteler. Yapı olarak hedefine önüne çıkan engellere ve zamana rağmen temkinli ve kararlı bir biçimde ilerler. Aldığı uzun yollardan geçerken de bıraktığı izle ile var oluşunu bu izlerle kanıtlar.

Aslında Yavaş Hareketi, çağımızın durdurulamaz akışına ve toplumun aşırı ve hızlı tüketim algısına karşı verilen sosyal ve kültürel bir tepkidir. Bu hareket, yaşam biçimini daha kaliteli bir hale getirmeyi amaç edinmiştir. Hareketin felsefi bakış açısı; insanların yaptıkları işlerden, yediklerinden ve yaşamlarının tüm alanlarından zamanı düşünmeksizin keyif almayı benimsemektedir. Hızla modernleşen dünya, insanlara hız

kavramını her türlü alanda yetişmeniz gereken bir yaşam varmış düşüncesini dayatmaktadır. Slow movement (yavaş hareketi) de insanlara dayatılan bu noktayı değiştirebileceklerinin, zamanı yöneten ve nasıl değerlendirmek istediklerini belirleyecek kişinin kendileri olduğu düşüncesini algılatmayı amaçlamaktadır.

Yavaş Hareket'in öncülediği kaynaklanan Slow Food, Slow City / Cittaslow, Slow Living, Slow Travel, Slow Trafik, Yavaş Turizm gibi kavramlar, hız algısının insan yaşamına etkisinin önlenemediği durumlarda artacak olan kirlilik, üretim ve tüketim alışkanlıklarının yol açtığı problemleri, yerel yapılaşma dokusunun bozulması, toplumun yerel ve kültürel değerlerin kaybedilmesi gibi olumsuz sonuçları azaltmak ve önüne geçmeyi ilke edinmiştir (Şahin ve Kutlu, 2014).

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Yavaş Şehir

Endüstri Devrimi'nden bu zamana kadar insanların zaman ve mekân algıları değişiklik göstermekte ve bu değişim iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki ilerlemelerle çağımızda da sürmektedir. Teknolojik ilerlemelerin kültür, siyaset ve ekonomi üzerinde önemli etkileri olmuştur.

Günümüzde, kişilerin yaşam değerlendirme biçimleri zamanla şekil değiştirmiştir. İnsanın hayatı hızlanmış ve eskiye göre daha kontrol altına alınma hale gelmiştir. Özetle; yaşamı koşuşturma içinde olan ve sürekli bir noktaya varmayı hedefleyen bireyler, genellikle anlık anıların önemini ve varlığını elde edemezler. Toplumun bu yanlış yapısını çoğu noktada gözlemleyebiliriz: Beslenme biçimlerinde hızlı ve yanlış yönde alışkanlıklar edinilir, bireyler aralarında kısıtlı ve yüzeysel iletişim oluştururlar (Tosun, 2013).

Özetle; modern olarak betimlenen yaşam biçimi, bireyleri normalden daha hızlı olmaya, gündelik işlerini daha hızlı bitirmeye, karar verme aşamasını daha hızlı sonuçlandırmaya ve bu kararlara göre daha hızlı reaksiyon vermeye zorunlu kıldı. Kişilerin yaşamlarındaki bu hızlanma hareketi sürekli bir yarış içerisinde olma kavramını yaşamlarının amacı olarak düşünmeye itmiştir (Tosun, 2013).

Globalleşme yapısından etkilenen ekonomi kavramının farklılaşmasıyla kentsel ve kamusal alanlar aynılaşmaya başladı. Kentsel mekânda tüketim için henüz inşa edilen mekânlar, zaman ve mekân gibi kavramların bilindik yapısında ve anlamında hatırı sayılır bir farklılaşmaya ortaya koymuştur. Bahsedilen mekânlar, coğrafi sınırların bulunmadığı küresel alanlardır. Bundan ötürü; bağlılık duygusu yerine her yere ait olma duygusu baskındır (Tosun, 2013).

Kentin karakteristik noktalarını taşımayıp, sanki bulunduğu kentten farklı bir alanda inşa edilmiş özellikte görünen yapıların varlığı geçen zamanla artış göstermektedir. Dünyada gerçekleşen gelişmeler, yerel dokudaki tüm yaşamı etkiler boyuttadır. Bundan ötürü, kentsel farklılıklar ve kentin özgün özellikleri yitirmeye mahkûm bir noktadadır.

Hızlı kentin ve hızlı yaşamın egemen olduğu 21. yüzyıl dünyasında yavaş şehirlerin hayatta kalma şansının çok düşük olduğu söylenebilir. Bu sebeple; zaman günümüzün en büyük problemlerinden biridir.

3.2. Yavaş Şehir Kavramının Oluşum Süreci

Globalleşmenin dünya üzerindeki etkileriyle beraber kentler, sadece yaşam alanları olmaktan çıkıp Endüstri devrimi ve kapitalist düşüncenin benimsenmesiyle insanların ve ticari kuruluşların ticaret alanları haline gelmiştir. McDonald's ve açılışının öncü olduğu diğer dünya firmaları, toplumun odak noktaları haline geldi. Kentlerin üstlendiği yeni görev ile bu markalar ürünlerini çeşitli yerel pazar alanlarında sunmaya başlamışlardır. Bu durumda, kentin yerel kültürünü ve yerel ürünleri tehdit altına almış bulunmaktadır.

İtalyancada citta (şehir) ve İngilizcede slow (yavaş) kelimelerin birleşiminden türeyen Cittaslow, "Yavaş Şehir" anlamında kullanılan bir kelimedir. Cittaslow, globalleşmenin şehir yapısına, sakin atmosferine ve yaşam tarzını belirli bir kalıpta değerlendirilmesine ve yerel değerlerin önemini yitirmesine engel olmak için Slow Food hareketiyle tasarlanmış bir yerel örgüttür (Url-2).

Yavaş şehir hareketinin ilke edindiği felsefe şudur: insan yaşamının kalıplaştırılmasına engel olarak ve kentin yerel dokusunu ve kente ait tüm kültürel değerlerin bozulmasını önleyerek, kendine has özellikli şehirlerin yapısının globalleşmenin getirdiği etkilerden korumaktır. Hareket, günümüz dünyasında insanların küreselleşme ve tüketim kavramlarının benimsenmesi aşamasında zarar gören kent, yerel doku, yerel lezzetler, kültürel değerler ve çevre gibi önemli ilkelere zarar verilmesine karşı protesto niteliğindedir.

Yavaş Şehirler Derneği, 15 Ekim 1999'da İtalya'nın Orvieto kentinde, dört kurucu şehrin belediye başkanları tarafından Yavaş Şehir Anlaşması'nın imzalanmasıyla resmen kurulmuştur (Chianti, Orvieto, Bra and Positano). Uluslararası bir birlik olarak örgütlenen Yavaş Şehirler Derneği, 1999 yılında yayınladığı yönetmelikle çalışma esaslarını belgelemiştir (Url-2).

Uluslararası Yavaş Şehir Yönetmeliği, Yavaş Şehir Derneği'nin kuruluşu, katılım kriterleri, üyelerinin sorumlulukları, amblem kullanımı ve fon kullanımı gibi tanım ve ilkeleri içeren 28 madde ve 5 ek belgeden oluşmaktadır (Sırım, 2012). İmzalanan yönetmelik birliğin herhangi bir maddi amaçla kurulmadığını vurgulamaktadır. Birliğin asıl amacı; kentin dokusunu, kentte olacak olan uygulamaları ve olumsuz durumları irdeleyip çözüm bulmaya çalışmak, kent halkının kültürel ve yerel değerlerini koruyup daha kaliteli bir yaşam biçimi oluşturmaktır.

Yavaş Şehirler Derneği, sembolü olarak salyangozu seçmiştir. Yavaş Şehirler Derneği'nin temel felsefesi olan salyangoz, yavaşlığı ve dinlenmeyi simgeliyor (Şekil 3.1.). Salyangoz yol boyu uzun zaman harcar, acele etmez ve her yere evini kolayca yerleştirir. Yavaş, net ve ağırbaşlı anlamına gelir. Yavaş şehirler, bu anlayışı takip ederek, yavaşlığı doğanın en temel önceliği olarak belirlemektedir (Tosun, 2013).

Cittaslow'un bakış açısı bıkın veya hareketsiz kent profili yaratmak değildir. Bunun aksine insana kaliteli zaman geçirebilecekleri ve bu zamanı kentin olumsuz ve engelleyici etmenleri ortadan kaldırarak ya da en aza indirerek elde etmelerini sağlayacak kent dokuları oluşturmaktır. Slow City hareketi, insana kentte sadece işe yetişmeye çalıştıkları bir yol değil de anılar biriktirip kültürleşerek ilerleme ortamı oluşturabilen bir kent tasarlamayı hedefler.

Ayrıca, sakin ve yavaş bir hayatın anlamı, "yavaş acele" anlamına gelen Latince bir "festina lente" tabiri ile aktarılmaktadır. Bu, geçmişin mirasından ve bilgisinden yararlanmak, bugünün ve yarının olanaklarına sahip olmak demektir. Daha insancıl, daha çevreci, geçmişe ve gelecek nesillere daha saygılı olmak önemlidir (Sırım, 2012).

Şekil 3.1. Cittaslow logosu (Url-2)

3.3. Bir Kentin Yavaş Şehir Olma Serüveni

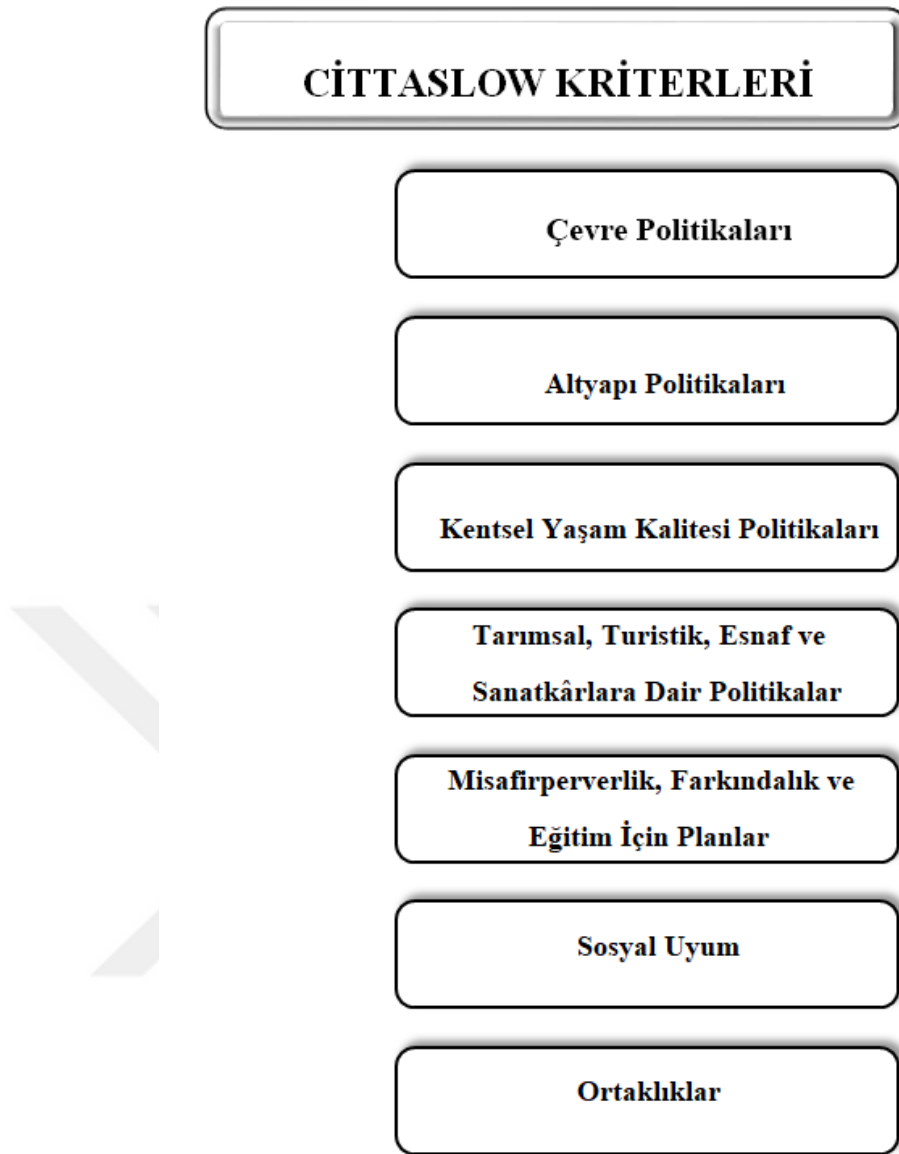
Cittaslow yapısına katılmak isteyen tüm belediyeler üye olmakta serbesttir. Fakat derneğin belirlediği kural ve ilkelere sahip olması da mecburidir. Belirlenen kurallar her kentin özelliğine göre değerlendirilerek kent Slow City olma yolunda ilerler.

Üyeliğe hak kazanabilmek için bir ilde Cittaslow hedeflerinin ön değerlendirmesinden en az 50 puan, diğer bir deyişle kriterlerden %50 almak gerekir. Yavaş şehir olmanın bir diğer şartı da şehirli nüfusunun 50,000'in altında olmasıdır (Keskin, 2012).

Yavaş Şehirler Derneği üyesi şehirler, bazı başlıklar altında yer alan hedefler tanımlamalıdır. Bu hedefler kenti, kent dokusunu ve çevreyi korumaya, iyileştirmeye ve geliştirmeye yöneliktirler. Bu başlıklar; atığı olmayan çevreye zararsız üretimi desteklemek, kentin ve dokusunun yapısını iyileştirmek, sürdürülebilirlik kavramını benimsemek, halktan üreticileri destekleyip üretici ve tüketici iletişim ağını sağlamlaştırmak, çevreye zarar vermemek ve kalitesini arttırmak, teknolojiyi daha çevreci bir biçimde araç edinmek gibi başlıklar olarak sıralanabilir.

3.4. Yavaş Şehir Olabilme Kriterleri

CittaSlow unvanını almak isteyen bir şehir, kuruluş tarafından belirlenen bazı kriterlere sahip olmalıdır. Yedi ana başlık Tablo 3.1.'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Cittaslow ana başlıkları

3.4.1. Çevre politikaları

Çağımızda, globalleşme ile birlikte artan nüfus, tüketim oranlarının artmasına sebebiyet vererek doğal kaynakların azalmasına yol açmaktadır. Kaynakların azalması ve nüfus artışının devam etmesi doğanın dengesini bozmaya neden olur. Zarar gören bir çevre sürdürülebilirliğini kaybeder. Bu da daha çevreci bir yaşam biçimi tasarlanıp benimsenmesi gerektiğinin resmidir. Bu problemi çözmeyi ilke edinen CittaSlow birliği, belirlediği kriterlerde çevreci bir bilinç izleyerek Slow City kavramını çevreyi korumayı, ekolojik dengeyi bozmamayı ve çevrenin kendini yenileyebilme yetisine zarar vermemeyi ilke edinmiş biçimde tanımlamıştır. Birliğin belirlediği çevre politikaları şu şekildedir:

- 1.1. Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi
- 1.2. Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi
- 1.3. Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması
- 1.4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması
- 1.5. Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi
- 1.6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması
- 1.7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu
- 1.8. Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
- 1.9. Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması
- 1.10. Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması
- 1.11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
- 1.12. Biyoçeşitliliğin korunması (Url-2).

Tüm çevre politikalarının ortak amacı; enerji tüketimini azaltmak, yenilenebilir enerji tüketimini en üst düzeye çıkarmak ve atık yönetimini sağlamaktır. Yani ekonomik sektörlerde olduğu gibi hava, su ve toprak kalitesini de standart seviyelerde tutmak, bilinçli atık oluşturma faaliyetine önem vermek ve alternatif enerji kullanımı konusunda farkındalık yaratmaktır.

3.4.2. Altyapı politikaları

Nüfus artışı her alanda önemlidir. Kontrol altına alınması gerekir. Kentin sahip olduğu altyapı nüfustaki herhangi bir büyümeyle yetersiz kalabilir. Altyapı eksikliği konforlu yaşam düzenini dağıtacak boyuta gelebilecek önemli ilkelerden biridir. Cittaslow da bu ilkeyi önemseyip buna bağlı 9 politika geliştirmiştir. Slow City olmak isteyen belediyelerin sahip olması gereken altyapı politikaları şöyledir:

- 2.1. Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları
- 2.2. Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması
- 2.3. Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri
- 2.4. Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması
- 2.5. Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması
- 2.6. Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler

- 2.7. Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik
- 2.8. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı
- 2.9. Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı (Url-2).

Birliğin belirlediği kriterler baz alındığında, Citalow felsefesi ulaşım, yapı inşası dışında geleneksel ve kültürel yapıları da unutmadığı ve vurgulandığı belli durumdadır. Yalnızca çevreci bir yaklaşımı benimsemek yerine kültürel varlıkların, tarihi yapıların, sosyal etkinliklerin varlığı ve de önemi politikalarda vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda CittaSlow Birliğinin kentlerden beklentisi sadece teknik konular değil insani tüm alanların iyileştirilmesi, değerlerin korunması, kentin dokusunun korunması ve şehrin sürdürülebilirlik kavramını benimseyebilmesidir.

3.4.3. Kentsel yaşam kalitesi politikaları

Küreselleşmeyle birlikte insanların yaşamdan beklentileri farklılaşmıştır. Hayatlarını teknolojinin getirdiği kolaylıklarla daha kaliteli sürdürmeyi benimsemiş hale gelmişlerdir. Kentsel Yaşam Politikaları ise kentin kendine yetebilme özelliğinin bulunmasını, estetik algısı güdülerek kent mimarisinin iyileştirilmesini ve sürdürülebilirlik kavramını benimsemesini talep eder. Sözü geçen politikalar aşağıdaki gibidir:

- 1.Kentin direnci için planlama
- 2.Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin arttırılması için programlar
- 3.Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması
4. Kentsel yaşana bilirlığın arttırılması
5. Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması
6. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması
7. Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması
8. Kentin internet ağına sahip olması
9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması
10. Tele çalışmanın geliştirilmesi
11. Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki
12. Sosyal altyapıyı desteklemek

13. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki
14. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi
15. Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması
16. Atölyelerin korunması ve değerlerinin arttırılması – doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması
17. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (Url-2).

Kalite odaklı belirlenen bu kriterler, kentin yerleşim alanı olarak kalma ömrünü uzatmayı, kentin kültürel değerlerini korumayı, mimari ve alakalı alanlarda sürdürülebilirlik kavramını etkin kılmayı tüm bunları yaparken de çağın teknolojisini araç edinmeyi hedeflemektedir.

3.4.4. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar

Globalleşme etkisi ile kentlerde bulunan yerel yapı zamanla farklılaşmaktadır. CittaSlow bu farklılaşmaya ve yerel zenginliğin değer kaybetmesine tepki göstererek tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar başlığı altında 10 adet kriter bildirmiştir:

1. Agroekolojinin geliştirilmesi
2. El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması
3. Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması
4. Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak
5. Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması
6. Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi
7. Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması
8. Otel kapasitelerin arttırılması
9. Tarımda GDO kullanımının yasaklanması
10. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı (Url-2).

Sıralanan politikaların amacı; kentin kendine has kültürel yapısını korumak ve bu yapıya katkı sağlayan değerleri desteklemek, kentin turizm, tarım, ticaret ve sanat alanlarında gelişimini başlatmak veya ilerletmektir.

3.4.5. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar

Kentin sosyal yaşam ve eğitim alanlarında da ilerlemesini ilke edinen CittaSlow Birliği, yavaş şehirler için bazı planlar belirlemiştir:

1. İyi karşılama
2. Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak
3. Yavaş güzergahların mevcut olması
4. Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi
5. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi
6. Sağlık eğitimleri
7. Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek
8. Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
9. Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi
10. Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı (Url-2).

Belirlenen kriterlere genel çaplı bakıldığında CittaSlow düşüncesini ve felsefi bakış açısını insanlara açık bir şekilde aktarmaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Kriterler hareketin felsefesini yansıtarak, insanlığın yaşam kalitesini arttırmaya, çevreyi korumaya ve kenti yaşanılır kılmaya yönelik olduğu apaçık ortadadır.

3.4.6. Sosyal uyum

CittaSlow, insanları gruplaştırıp farklı kutuplara ayırarak bölünmeleri engellemek adına sosyal uyum başlığı altında bazı kriterler belirlemiştir:

1. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
2. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
3. Engelli kişilerin entegrasyonu
4. Çocuk bakımının desteklenmesi
5. Genç neslin istihdam durumu

6. Yoksulluk
7. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti
8. Farklı kültürlerin entegrasyonu
9. Politikaya katılım
10. Belediyenin kamu konut yatırımı
11. Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti (Url-2).

Belirlenen bu özellikler, tüm insanlığı bütün olarak, tüm değerleriyle ele almayı benimsemektedir. Din, dil, ırk, cinsiyet veya yaş kriter olmaksızın ortak bir yaşam alanında yaşanması gerektiğini vurgulamaktadır. Yavaş şehir sadece yerel halka değil dışarıdan gelecek her türlü turist niteliğinde insana hitap etme özelliği taşımalıdır. Bu özellikler, kentte yaşanılacak bir göç ve benzeri yer değiştirme durumunda hemen uyum sağlanmasına kolaylık sağlayacaktır.

3.4.7. Ortaklıklar

CittaSlow yavaş kentlerin yerel ürünlerini tanıtmak ve değerlerini arttırmak amacıyla Ortaklıklar başlığını oluşturarak şu ilkeleri belirlemiştir:

1. Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek
2. Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek
3. Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak (Url-2).

3.5. Dünya'daki Sakin Şehirlerin İrdelenmesi

3.5.1. Sonoma, Kaliforniya, ABD

Sonoma Şehri, San Francisco'nun 45 mil kuzeyinde bulunan Sonoma Vadisi'nde yer almaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk Cittaslow üye kenti Sonoma'dır. Mayacamas ve Sonoma Sıradağları arasında yer alan Sonoma Vadisi, üzüm bağları, çiftlikler ve 13.000 dönümlük doğal park alanından oluşan inişli çıkışlı bir yamalı araziye kapsamaktadır. Samimi küçük bir kent olan Sonoma, şarap üreticiliği ile ünlüdür. Sonoma

Vadisi'nin havzası ve zengin toprakları Kaliforniya'nın şarap endüstrisinin doğduğu yerdir (Url-3).

Turizm ve tarım, Sonoma Vadisi için başlıca ekonomik alanlardır. 40'tan fazla şarap imalathanesine ev sahipliği yapan Vadi, şarabı, yemekleri, kültürü ve canlılığı ile dünyanın dört bir yanından gelen ziyaretçiler tarafından aranan bir destinasyondur. Her yıl çok fazla ziyaretçinin Sonoma Vadisi'nin şarap imalathanelerine, sanat galerilerine, tarihi mekânlarına, spa tesislerine, restoranlarına ve özel etkinliklerine ilgi göstermektedir (Url-3).

Sonoma, ABD'de Cittaslow adını alan ilk belediye olmuştur. Kasım 2009'da Cittaslow kuruluşuna katılmıştır. Şu anda Cittaslow ABD Ulusal Ağı'nın bir üyesidir. Sonoma, Cittaslow üyeliği sürecinde projeler geliştirmiştir. Bu projelerden birinin konusu; Sonoma Vadisi sakinlerini polinatörlerin (polen taşıyıcı) yerel tarım ve gıda üretimi için önemi konusunda eğitmek; son birkaç yıldır dramatik bir şekilde azalan yerel arı kolonilerini yeniden kurma ihtiyacını ele almak ve iklim değişikliğinin yerel düzeydeki etkileriyle başa çıkmaktır. Proje, yalnızca yerli arıların hızla azalması konusunda farkındalık yaratmayı değil, aynı zamanda tüm Sonoma Vadisi toplumunun katılımını davet eden polinatör dostu bir ortam geliştirmeyi hedeflemektedir (Url-3).

Şekil 3.2. Sonoma şehri (Url-4)

Diğer bir proje "Waterboxx Projesi" dir. Waterboxx, yeni bir teknolojinin kullanımını içermektedir. Waterboxx, ağaçlarda ve tozlayıcı bitkilerde derin musluk kökleri geliştirmek için sadece yağışma kullanarak kurak alanları yeniden ağaçlandırmak için kullanılan basit bir cihazdır. Waterboxx su tüketimini azaltmakta, yeniden ağaçlandırma ihtiyacını karşılamakta ve iklim değişikliğini olumlu yönde etkilemektedir (Url-3).

3.5.2. Levanto, İtalya

Levanto doğu Ligurya kıyısında yer almaktadır. Kent, modern yüzme tesisleri ve tekne hizmetleri ile donatılmış kumlu veya çakıllı plajlarla ün yapmaktadır ve bu sayede Levanto 2016 yılında "Mavi Bayrak" ödülünü kazanmıştır. Turizm, sürekli artan ivmesi ile ana ekonomik kaynaktır. Tüm bu artış çevre dostu bir politikaya yapılan yatırımları tetikleyen "yavaş felsefe" sayesinde gerçekleşmiştir (Url-5).

Şekil 3.3. Levanto şehri (Url-6)

Levanto kentinde, tarihi merkezin (şimdi tamamen yayalara ayrılmış ve ortaçağ surları boyunca yeni bir patika ağı oluşturulmuş) ve yamaç köylerinin restore edilmesi ile kentte yeni bir ulaşım sistemi kurulmuştur. Eski demiryolu hattının Levanto'yu Bonassola ve Framura'ya bağlayan 5 km'lik bir deniz gezinti yoluna dönüştürülmesi yeni ulaşım sisteminin bir diğer adımıdır (Url-5).

Sızma zeytinyağı, şarap ve bal kentin yerel ürünleri arasındadır. Levonta kenti oldukça çeşitli bir mutfak yelpazesine sahiptir. Bu da kentin eşsiz manzaralarının yanında eşlik edecek yöresel yemekler demektir. Levanto kentinde, ziyaretçilere yılın her zamanında kültürel ve eğlenceye dayalı etkinlikler yapılır. Klasik ve modern müzik organizasyonlarının Kent eğlence, müzik, kültürel, spor etkinlikleri, fuar ve pazarlarıyla ve de plaj partilerinin yapıldığı ve de aktiviteler dolu olanaklar sunmaktadır

Mangialunga, vadi ve patikalar boyunca, her köyde durup yerel ürünlerin tadılabildiği bir yürüyüş etkinliğidir. Mayıs ayının üçüncü pazar günü gerçekleşmekte ve yaklaşık bin katılımcıyı ağırlamaktadır. De Gustibus Turu, yine kentin yöresel yemeklerini tadarken eski şehir merkezinde ve anıtlarında gezinilen bir aktivitedir. Ekim ayında gerçekleşmektedir. Amfiteatrof Festivali ise; yaz akşamlarında şehrin en büyüleyici köşelerinde gerçekleşen uluslararası bir klasik müzik festivalidir. Laura Film Festivali filmler, yönetmen ve oyuncularla buluşmalar ve kısa film yarışmalarını içeren bir film festivali olmakla birlikte Temmuz ayında gerçekleşmektedir. Deniz Festivali ise diğer anlamlı festivallerden biridir. Havarı Aziz James'e (denizcilerin koruyucu azizi) duyulan saygı adına 24 ve 25 Temmuz tarihlerinde gerçekleştirilir. 14. yüzyıl kostümleriyle geçit törenleri, ortaçağ turnuvaları ve oyunları ve körfez üzerinde büyük bir havai fişek gösterisi ile kutlanan bir festivaldir (Url-5).

3.6. Türkiye’deki Sakin Şehirlerin İrdelenmesi

Sakin Şehir kavramı ülkemizce yeni benimsenmeye başlamıştır. Kavram yeni olsa da ülkemizde şehirlerimiz adapte olmakta zorlanmayıp, bu süreçte projeler üretmeye ve üyelik sürecine dâhil olmaya başlamıştır. Bu hareketin ilk adımı Seferihisar’da atılmıştır. Seferihisar’da benimsenen sakın şehir kapsamındaki yerel kalkınma modeli ülkenin diğer illeri için örnek olmaktadır.

Şekil 3.4. Türkiye sakın şehirler haritası (Coğrafyacı, 2022)

3.6.1. Seferihisar – İzmir

Seferihisar, Türkiye'nin İzmir iline bağlı bir ilçedir. Seferihisar, 1884 yılında ilçe olmuştur. Seferihisar ilçesi topraklarında en eski yerleşim yeri Teos ve Lebedos olup, burasının MÖ 1000 yıllarında Akalar'dan kaçan Giritliler tarafından kurulduğu ve İyonyalıların bir kenti olduğu bilinmektedir. Böylece yörenin 3000 yıllık bir yerleşim yeri olduğu söylenebilir. İl merkezine uzaklığı 45 km'dir. İlçenin kuzeyinde Urla, kuzeydoğusunda Güzelbahçe ve Karabağlar, doğusunda Menderes ilçeleri, güneyinde ve batısında Ege Denizi bulunmaktadır. İlçe merkezi denizden 5 km içeride bulunmaktadır. İlçenin yüzölçümü 375 km²'dir. İlçe merkezinin kuruluş yeri deniz seviyesinden 18 m yüksektir. Kent, kuzey-güney yönünde uzanan Kızıldağlar'ın (1080 metre) batısında, denize inen yamaçlar ve Kocaçay Vadisinin düzlükleri üzerine kurulmuştur (Url-7).

Seferihisar ilçesi genelinde ekonomik faaliyetlerin temelini tarım ve onun içerisinde de zeytincilik oluşturmaktaydı. Geçen zaman ile narenciye, enginar, süs bitkileri ve de hayvancılık halk tarafından kazanılan diğer geçim kaynakları arasına girmiştir. Cittaslow'un tanınması ile ilçe, turizm sirkülasyonunda bir yoğunluk

kazanmıştır. Bu sayede turizm gelişmiş, yerel halk için yeni iş kolları açılarak ekonomi yeni bir canlılık kazanmıştır. İlçenin nüfusunun büyük çoğunluğu tarım ile uğraşmakta olup günümüzde yavaş şehir özelliğiyle turizm de devreye girmiştir.

Şekil 3.5. Seferihisar kıyı şeridi (Url-2)

2009 yılında Cittaslow üyeliğini tamamlayan Seferihisar, ülkemizin sakin şehir başkenti ve de ilk sakin şehir unvanlarına sahip olmuştur. İlk oluşu ile ülkemizdeki diğer sakin şehir olma girişimlerine öncülük etmiştir. Şehir, Cittaslow kriterlerine sahip olma ve projeleri uygulama yöntemiyle örnek olmuştur.

Cittaslow kuruluşu kriterlerini barındırma koşulunu belgelere dayalı değerlendirme gerçekleştirmektedir. Seferihisar şehrinin yavaş şehir olma sürecinde hava kirliliği ve havanın kalitesini belirli araçlarla ölçülendirilmiştir. Deniz suyunun temizliği, kentin atık sirkülasyonu ve atıkların ayrıştırılması ile ilgili resmi kurumlar tarafınca raporlar hazırlanmıştır. Yenilenebilir enerjinin önemi vurgulanmış ve bu önem doğrultusunda kentte yeni projeler başlatılmıştır. Seferihisar ilk kez bir belediye olarak; ‘Mavi Bayrak’ unvanı başvurusunda bulunmuştur.

Şekil 3.6. Seferihisar genel görünümü (Uzun, 2021)

Yavaş şehir olma özelliklerinden biri de kent dokusundaki yeşil alanın varlığı ve hissedilebilirlik boyutudur. Seferihisar, mevcut yeşil alanları korumak ve arttırmak için gerçekleşen projeler ile yeşil alan algısını kent yapısına katabilmiştir. Tasarlanan yeni yeşil alanlarda görsel açıdan güzel ve hoş kokulu bitkiler tercih edilmiştir. Projelerin önemli noktalarından bir diğeri ise, yeşil alan aydınlatmalarının güneş enerji esaslı olup sürdürülebilir enerji kullanımının farkındalığını oluşturabiliyor olmasıdır. Sürdürülebilir yaşam algısı, kent yaşantısına dâhil edilmeye çalışılmış, sürdürülebilirliğin önemi her alanda vurgulanmıştır.

Cittaslow, felsefesi açısından yerel lezzetlerin varlığı ve tarımın günlük yaşamdaki yeri büyük önem taşımaktadır. Seferihisar kenti sakinleri bu ilke doğrultusunda tarımın önemini benimsemiş, yerli tohum kullanımı artış göstermiştir. Seferihisar’da, Tohum Takas Şenliğinin gerçekleşmesi, Can Yücel Tohum Merkezinin kurulması bu anlamda gerçekleşmiş önemli projelerdendir.

Eski belediye binasının Köy pazarına dönüştürülmesiyle Seferihisar’ın yerli üreticisine destek sağlanmıştır. Üreticiler bu pazarlarda gerek yerel halka gerekse kent ziyaretçilerine yerel ürünlerini tanıtmaya ve satışa sunma fırsatı yakalayabilmiştir. Yapılan bu uygulama ile yerel ürünler korunup, bu ürünlerin değeri ön planı çıkartılmak istenmiştir.

Seferihisar’da Cittaslow olma sürecinde altyapı çalışmaları gerçekleşmiştir. Sokaklar yenilenmiştir. Kent yapılaşmasındaki mimari doku korunarak cephe boyamaları gerçekleştirilmiştir. Kent dokusu kültürel mirası korumaya ve geliştirmeye yönelik yeniden ele alınmış, mimari açıdan görsel kirliliğe yol açabilecek tabela, güneş enerjisi depoları, çanak anten, klima gibi unsurları ortadan kaldırma yönelik çalışmaları yapılmıştır. Eski yapıların restorasyon projeleri gerçekleştirilmiş, cephe dokusundaki bozulmalar için bilir kişiler ile röleve çizimleri gerçekleştirilerek mimari miras korunmaya çalışılmıştır.

Şekil 3.7. Seferihisar’a ait bir sokak görüntüsü (Uzun, 2021)

3.6.2. Halfeti-Şanlıurfa

Tarih açısından zengin olan Şanlıurfa şehrinin bir ilçesidir Halfeti. Geçmişinin Asur Medeniyeti’ne dayandığı bilinmektedir. Bu sebeple birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. 1954’te ilçe olma şansını yakalayabilmiştir. Yerleşim alanının büyük bir çoğunluğunun sular altında kalması sebebiyle, yerleşim alanının merkezi 15 km uzaklıkta bulunan bir alana ilerlemiştir. Fırat Nehri’nin altında kalan yapıların oluşturduğu doku ile kent yeni unvanlar kazanmıştır: “Saklı Cennet” ve “Kayıp Kent”. Bu oluşan yeni doku taş mimarisi ile yerli-yabancı turistlerin ilgi odağı olmayı başarmıştır.

Bölgenin geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Halfeti’nin sular altında kalmasıyla gelişen yeni geçim kaynağı olan turizm gelişmeye başlamıştır. Oluşan su dokusunun üzerinde gerçekleşen tekne turları buradaki yeni oluşan aktivite haline gelmiştir. Halfeti, 2013 yılında Cittaslow kuruluşuna üye olabilmıştır. Bu durum kentin tarihinin daha iyi tanıtılmasına ve kentteki yeni oluşan dokunun öneminin artmasına öncülük etmiştir.

Şekil 3.8. Halfeti tekne turları (Url-8)

Tekne turu ile sular altında kalan evler, ağaçlar, camiler, Halfeti’de bulunan Kız Mağarası, bahçeler görülebilmektedir. Tekne turlarının yanı sıra Halfeti’de gerçekleşen doğa yürüyüş parkurları ve dağ bisiklet parkurları sayesinde kentin doğası keşfedilebilmektedir. Kanyonlar, endemik bitkiler (Halfeti’nin endemik bitkisi olan Siyahgül), endemik böcek ve kuşlar bu parkurlara eşlik eden doğa bileşenleridir (Gruppal, 2020).

Cittaslow düşüncesinin ana maddelerinden biri olan organik tarım, Halfeti halkı tarafından bilgilenererek benimsenmiştir. Toprağın önemi anlaşılacak daha kaliteli ürünler alınmaya yönelik projeler geliştirilmeye başlanmıştır. Ürün sayısını arttırmaya yönelik kullanılan zararlı ziraat ilaçlarının kullanımından kaçınılması amaç edinilmeye başlanmıştır. Yerel ürünlerin üretimi ve tüketimi artırma politikası amaçlanmış, bu amaca hizmet edecek halk pazarları kurulması planlanmıştır.

Halfeti mutfak anlamında çok zengin bir Cittaslow kentidir. Şabut balığı kebabı, patlıcan kebabı, domatesli kebab, Urfa kebabı, Çağırtlak kebabı, incir kebabı, mukaşşerli pilav ve sargı burma tatlısı başlıca yöresel yemeklerindendir. Nar ekşisi, biber, kabak ve bamya kurutması, isot biberi, Zahter suyu, kurutulmuş üzüm ile kayısı ve Halfeti’nin en ünlü ürünü olan fıstık ilçenin yerel lezzetlerindendir. Bu yerel lezzetler ve yöresel yemekler; Cittaslow olabilme politikasıyla oluşan Halfeti Kaymakamlığı Turizm Satış Noktaları sunulmaktadır (Url-2).

Halfeti ilçesi kurulduğu bölge açısından engebeli bir araziye sahiptir. Bu sebeple hali hazırda tanımlı yeşil alan varlığından bahsedilememektedir. Cittaslow kenti olma

yolundan bu probleme uygun çözümler getirilmesi amaçlanmış, piknik alanları, daha vasıflı ve tanımlı yeşil alanları, bu alanlara ulaşım gibi alt yapı çalışma projeleri oluşturulmuş, uygulamaya geçilmiştir. Projelerin belirli kısmı hayata geçmiş olsa da hala devam etmekte olan yeşil alan çalışmaları bulunmaktadır. İlçede gürültü kirliliği oluşturacak bir etmen ya da yoğunluğun olmayışı kentin artılarından biri olmuştur.

Halfeti, birçok medeniyete ev sahipliği yapması sebebiyle mimari dili bulunan ve bu tarihi dil yansıtabilen bir kenttir. Sular altında kalması sebebiyle Halfeti, sahip olunan mimari dile uygun bir şekilde yeniden inşa edilmiştir. Tarihi yapıların kullanılabilir durumdakiler için restorasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Rölöve ve restitüsyon çizimleri ile tarihi yapıları korumaya yönelik projeler sürdürülmüştür. Yollar yeniden düzenlenmiş, sular altında kalan alanlara ulaşım kolaylığı sağlama amaçlı yeni köprü, yol çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.9. Eski Halfeti'ye ulaşım için yapılan köprü (Url-8)

3.6.3. Vize-Kırklareli

Vize, Kırklareli ilinin bir ilçesidir. Tarımın, hayvancılığın ve ormancılığın yaygın olduğu ilçelerden biridir. Vize, 2012 yılında Cittaslow'a üye olmuştur. Vize, Avrupa bölgesinden ayrılamamış Yunanistan ve Bulgaristan ile kültür ve turist ilişkisini devam ettirebilen Balkan ilçesidir. (Url-2).

Vize ilçesinin sahip olduğu Vize deresi, tarımsal sulama projelerinin ana konusu olmuş ve bu amaç için değerlendirilmiştir. Bu amaç için alt yapı çalışmaları yapılmıştır. Kentteki atık sirkülasyonu için; ayrıştırma kutuları ve geri dönüşüm kumbaraları çözümleri ön görülmüştür. Vize'nin çoğu köyünde güneş enerjisi kullanılmaya

başlamıştır. Kentte ki yenilenebilir enerji sistemi için rüzgâr enerjisi kullanılması projelendirilmiştir.

Vize'nin sahip olduğu tarih itibariyle günümüze kadar ayakta kalabilen sit alanları restorasyon çalışmaları ile korunmaya çalışılmıştır. Tarihi ve doğal olanı koruma çabasıyla, kentin kendine has olan yapısal özellikleri ön planda tutulmuştur. Bu kente tarihi kinliğini koruma şansı vermiştir. Korunan bu tarih Vize'yi turistik anlamda çeşitlenmeyi sağlamıştır. Rölöve ve restorasyon çalışmaları sayesinde iyileştirme ve geliştirme amaçlı yapılan çalışmalar kente yapılar açısından bir doku katabilmiştir.

Şekil 3.10. Gazi Süleymanpaşa Camii (Küçük Ayasofya) (Url-9)

Vize ilçesi tarihi yapıların yanında doğal güzelliklere de sahip bir ilçedir. Çifte kaynaklar, Balkaya, Kıyıköy, Yenesu Deresi Vize'nin sahip olduğu doğal güzelliklerdendir. Bu doğal güzellikler Vize için turizm açısından önemli değerlerdendir.

Vize, sahip olduğu taş ocağı ve çimento fabrikaları ile sanayi alanında gelişim sağlayabilmektedir. Fabrikaların sahip olduğu araçların büyüklüğü ve ağır vasıta oluş sebebiyle şehir içinde trafiğin aksamasına neden olmaktaydı. Cittaslow olma sürecinde ilçenin bu sorunu ele alınmıştır. Yol çalışmaları ile yeni kavşaklar, yeni yol tanımları, levhalar ve sinyalizasyon sistemleri kente kazandırılmıştır. Bu çözümler sayesinde, Vize içi trafik düzen ve güvenliği sağlanmıştır. Trafik çözümlerinin yanında yeni yaya yolu

tanımları, kaldırımlar ve engelli vatandaşlar için rampa düzenleri oluşturularak yaya sirkülasyonunda da düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

İlçe, geniş ve vasıflı yeşil alan tanımına sahiptir. Arazi açısından uygulanabilir olan tüm alanlar da yeşil alan olarak değerlendirilmektedir. Zarar gören ormanlar iyileştirilip, ağaçlandırılarak yeniden Vize'ye kazandırılmıştır. Bunlar da yeşil kent profilini oluşturmada önemli gelişmelerdir. Ayrıca ilçeye, birçok sporu içinde barındıran bir sosyal kompleks projesi kazandırılmıştır. Oturma alanlarını, yürüyüş parkurlarını, spor aletlerini ve çocuk oyun alanlarını kapsayan bu kompleks Vize halkı için eşsiz bir sosyal yapıdır. Bu yapı ile kent sakinlerinin her yaşına ve her türlü aktiviteye imkân sağlayabilmek amaçlanmıştır.

Vize'nin hala sahip olduğu pazar kültürü, yerli köy üreticilerin geçim kaynağı durumundadır. Cittaslow ilkelerince de benimsenen pazar anlayışında Vize halkı, yöreye has bitki olan ıhlamur ağacı ve ürünlerini sergilemektedir. Ihlamur ağacının getirileri olarak ıhlamur çayı, bal, çiçek özü gibi yerel ürünler elde edilebilmektedir. Vize ilçesi sakinleri, bu ürünleri işleyip, kurulan pazarlarda gerek yerli gerek yabancı turistlere sunabilmektedir.

Yavaş şehir akımı yavaş yemek manifestosu ile temeli atılan bir kent biçimidir. Bu biçim elbette ki yemek üzerinde de durmaktadır. Oğlak Çevirme Kebabı, Sini mantısı, Ciğerli Tavuk Suyu Çorbası gibi yerel yemekler Vize'nin sahip olduğu yöresel lezzetlerdendir. Bu yemekler ilçeye gelen misafirleri sadece kent bağlamında değil lezzet boyutunda da büyüleyebilmektedir.

Sakin şehir kapsamında şehir gürültü anlamında sessiz olması gerekmektedir. Vize, bu süreçte başlangıçta da sessiz bir ilçedir. İlçenin sahip olduğu ana trafik aksı araçlar sebebiyle belli bir boyutta gürültü yaratmaktadır. Bunun çözümü olarak; şehirlerarası araç yoğunluğu bu ana yoldan merkezin dışındaki bir yola yönlendirilerek ana yol trafiği hafifletilerek problemin çözümü sağlanabilmektedir. Bu çalışmaların yanında yol genişletmeleri, kavşak ve yaya yol tanımları yapılmıştır.

Vize'de yaşayan yerliler tarafından örme sepetler yapılmaktadır. İlçe ve köy çapında gerekli araştırmalar ve çalışmalar yapılarak bu tarz farklı ürünler tespit edilmiştir. Bunun üzerine ilçenin sahip olduğu halk eğitim merkezinde ahşap boyama, el sanatları, taş duvar ustalığı, demir ustalığı gibi geleneksel iş alanlarında eğitimler verilmektedir. Bu durum kentte yeni iş alanları oluşturmaktadır.

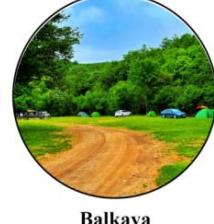
Yenesu Deresi

Kıyıköy

Çifte Kaynaklar

Balkaya

Şekil 3.11. Vize doğal güzellikleri (Url-10)

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Tillo İlçesi ve Cittaslow Olma Potansiyelinin İncelenmesi

Siirt ili Tillo ilçesi yavaş şehir kriterlerine göre analiz edilmiş olup, yavaş şehir özelliklerine uygunluğu yönüyle değerlendirmeye alınmıştır.

4.1.1. Tillo'ya genel bakış

Siirt ili, ülkemizin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin bir ilidir. Coğrafi konumu güney Torosların Dicle Havzası'na girmesiyle sınırlanan bölge olarak tanımlanabilir. Tillo ilçesi ise, 18 Mayıs 1990 yılında ilçe olan Siirt ilinin bir ilçesidir. Süryanice'de anlamı bulunan Tillo kelimesi 'Yüksek Ruhlar' anlamını taşımaktadır. 1514 yılında gerçekleşen Çaldıran Seferi ile Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı egemenliğine kazandırılmıştır (Demir, 2016).

Tillo ilçesi, 42. boylam ve 38. enlem dereceleri arasında, Siirt şehir merkezine 7 km. uzaklıktadır. Doğusunda Pervari ilçesi, kuzeyinde Şirvan ilçesi, güneyinde Eruh ilçesi ve batısında Siirt ili bulunmaktadır. Tillo ilçesi iklim açısından karasal iklime sahiptir. Yazları kurak ve sıcaktır. Kışları ise soğuk ve yağışlıdır. İlçe çevresi hafif derecede engebeli dağlara sahiptir.

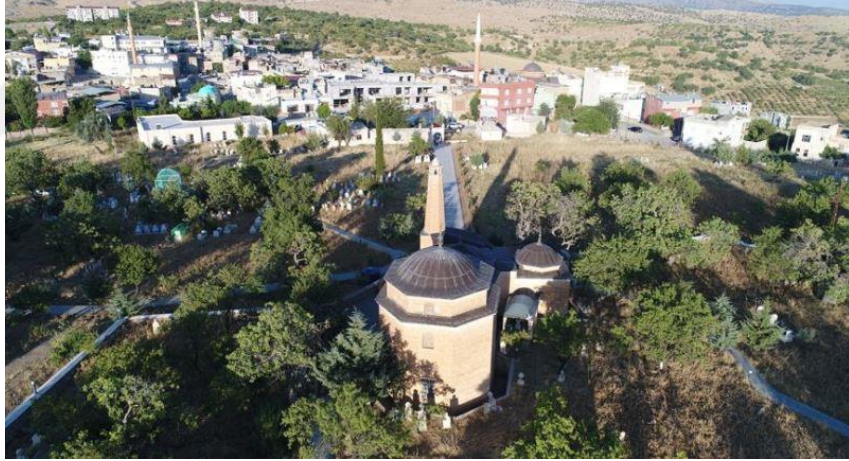
Şekil 4.1. Tillo ilçesi haritası

İlçe, dini bağlamda hem İslam hem de Hristiyan dini için önemli bir lokasyondur. Tillo, her iki dine hitap eden yapıları bünyesinde hala barındırmaktadır. İlçe, bulunduğu siyasi konum sebebiyle çok fazla büyüyememiş, sınırlarını aşamamış bir ilçe durumundadır. Fakat bu olumsuzluğa rağmen, tarihi ve kültürel dokusu hala korunabilmekte ve yaşatılabilmektedir. Bu olumlu yönü ile avantajlı ve potansiyelli bir

ilçe durumundadır. Yerel, doğal ve tarihi güzellikleri ile sahip olduğu sakinlerin ilçeye olan davranışsal saygı durumu ile yerel kimlik korunmuş bir durumdadır. Sahip olunan bu kimlik kentin yavaş şehir olma potansiyelini de beraberinde getirmektedir.

4.1.2. Çevre politikaları açısından Tillo ilçesi

Tillo, manevi değerlerin ön planda olduğu bir ilçedir. İlçenin yerel halkı bu değerlere saygı üzerine kurulmuş bir yaşam biçimini benimsemiştir. Sahip olunan değerlerin farkında olunduğu bu ilçede, çevre politikaları kapsamında; sessiz bir ilçedir. Sahip olunan ruhani duygunun farkındalığı kenti ayrı bir ilgi ve alakaya sürüklemektedir. Kentte yaşayanlar bu ruhani değer farkındalığı ile ilçeyi temiz tutmaktadır. Cittaslow olma sürecinde bu farkındalığın temizliği gerekli parametrelerle ölçümler sonucu kanıtlanabilir boyuttadır. Hali hazırda sahip olunan bu bilinç, geri dönüşüm kutuları ve ayrıştırılma merkezleri kazandırılarak sürdürülebilir kent ilkesine uygunluk bağlamında gerekli ilerlemeler kat edilebilir.

Şekil 4.2. Tillo ilçesi genel görünümü (Url-11)

Yerel halk, belediye tarafından eğitim ve bilgilendirmeler ile evsel bitki atıklarından gübre elde etme (kompostlama) kavramını benimseyebilir, atık ayrıştırma bilinci kentte oluşturulabilir düzeydedir. İlçenin nüfus yoğunluğunun çok fazla olamayışı ve yerel halkın yine aynı ruhani değerlerden gösterdiği sabır trafik açısından da herhangi bir gürültü kirliliğine yol açmamaktadır. Kentte herhangi bir kamusal ışıklandırma yoktur. Sahip olunan ışık seviyesi araç ve yaya ilişkisinin kazayı önleyeceği boyuttadır. Bu kriter de Cittaslow olma yönünde olumlu özelliklerden biridir.

Tillo ilçesinin sahip olduğu ve yenilenmiş sokak aydınlatmaları kent için yeterli durumdadır. Fakat bu aydınlatmalar sürdürülebilir ilkesi ile güçlendirilebilir. Ana kaynak olarak yenilenebilir enerjinin benimsediğı küçük güneş panelleri ile hem ekonomik hem de çevre dostu bir çözümsel proje kente kazandırılabilir.

İlçenin içme su değeriinin uygunluğu ölçülerek, değeri Cittaslow kriterlerine göre belgelenebilir boyuttur. Hali hazırda içme suyu ile ilgili projeler bulunmaktadır. İlçenin sahip olduğu çoğu köyün içme su iletimi ile ilgili birçok çalışma başlatılmıştır. Altyapı çalışmaları ile ilçe, yaşam için gerekli altyapı sistemlerini oluşturma sürecindedir.

2018 yılında atık su arıtma tesisi ihtiyacını belirlemiş ve gerekli devlet kurumlarına başvuruda bulunulmuştur. Başvurunun gerekli sebeplerden ötürü ertelenmesi durumunda tesis kurulamamıştır. Tesisin yeniden gündeme getirilerek ilçeye kazandırılması belediyenin yeni amaçları arasındadır.

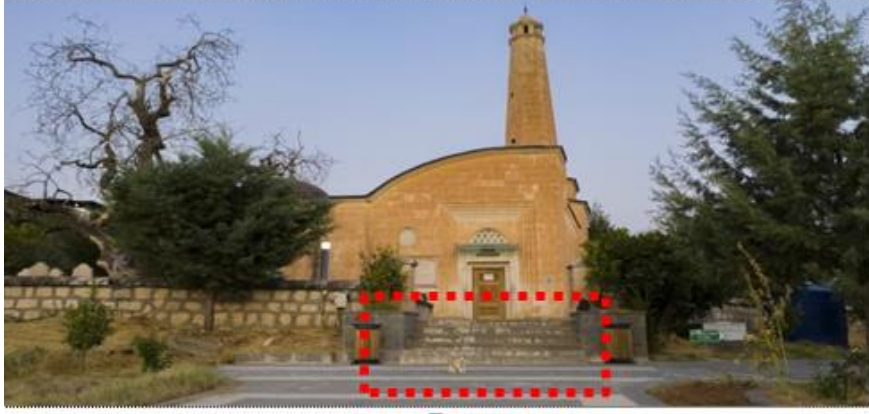
4.1.3. Altyapı politikaları açısından Tillo ilçesi

Cittaslow kavramının benimsediğı altyapı politikaları; yavaş seçilen kentin refah seviyesini arttırmaya yönelik ilkeleri kapsar. Bu ilkeler kentin mimari dokusunun değeriini benimser. Tillo, tarihi süresince ilim ve bilimin varlığının yoğun olarak hissedildiğı bir ilçedir. Yerel halk olarak yaşamış ve şuanda türbeleri bulunan birçok âlim mevcuttur. Medreselerin ve türbelerin mevcut oluşu kente kültürel ve tarihi çeşitlilik katmaktadır. Mimari açıdan geçmişten günümüze var olan bu yapılar kente ayırıcı ve çeşitli değeriiler katmaktadır. Yapılar günümüzde de kullanılabilirliğı açısından uygundur. Geçmişte tamamlanan restorasyon çalışmaları yapıların günümüzde de var olmasına olanak sağlamıştır.

İlçede yoğun yapılaşmanın bulunmamasının avantajı, yeni bisiklet yolları için değeriendirilebilir. Sakin olan Tillo ilçesinde ulaşım anlayışı yeni yürütülecek bir proje ile bisiklet kullanımına yönlendirilebilir. Belediyenin imkanları doğrultusunda yürütülebilecek bir proje ile kente yeni bisikletler kazandırılarak; hem halkın sağlığı olumlu etkilenebilir, hem de çevre kirliliğini önleyici önemli bir adım atılmış olunur. Bisikletlerin park yerleri proje dâhilinde belirlenerek araç-bisiklet sirkülasyonu kontrol altına alınabilir.

İlçenin sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal güzelliklere ulaşım engelli bireylerin ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamamaktadır. Bu durum engelsiz kent felsefesine ters düşmektedir. Fakat getirilebilecek yeni ve etkili çözümler bu durumu kolaylıkla ortadan

kaldırabilir. Uygulanacak olan yeni çözümler yapıların tarihi ve manevi dokusuna dikkat edilerek tasarlanmalıdır. Kentte yaşam ve kent ziyaretleri engelli bireyler için daha keyifli ve yaşanılabilir bir hale dönüşebilir.

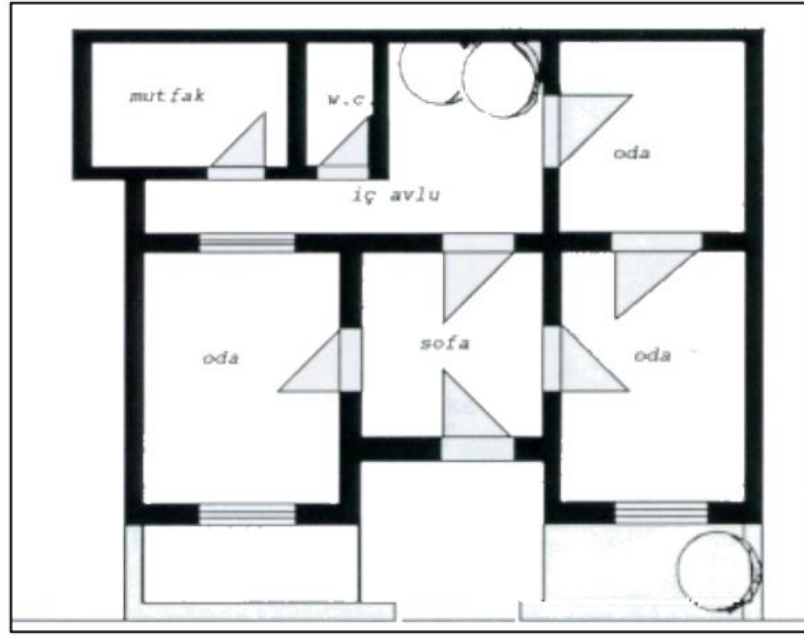

Şekil 4.3. İsmail Fakirullah Hz. & İbrahim Hakkı Hz. Türbesi (Star, 2020)

Cittaslow'un kuruluş itibari ile benimsediği felsefeye göre kent kendine has bir mimariye sahip olmalıdır. Kente gelen misafirler ilk olarak yapılarla karşılaşılır. Mimari doku kentte ki yaşam stiline dışa yansımış halidir. Tillo ilçesinin sahip olduğu özgün mimari 'Cas Evleri' olarak tanımlanabilir. Her ne kadar günümüzde ayakta kalan örnekleri yok denecek kadar az olsa da yapıların kente bir karakter kattığı gerçeği kaçınılmazdır.

Tillo ilçesinin sahip olduğu konum itibariyle yaşadığı iklim özellikleri mimarisini de elbette ki etkilemiştir. Karasal iklimin hakim olduğu bu ilçede; yaz mevsimi oldukça sıcak ve kurak, kış mevsimi ise soğuk ve yağışlıdır. Bu durum mimarideki malzeme seçiminde de büyük oranda etkilidir. Malzeme olarak hem ekonomik hem de iklime uygun olan cas malzemesi kullanılmıştır. Evler adını kullanılan bu malzemeden almaktadır. Siirt ili ve çevresinde cas malzemesi 600 yıldır kullanımı ön görülmektedir. Osmanlı döneminden günümüze ulaşan belgelerde cas malzemesinin adı geçmektedir. Bu malzeme Siirt ili ve çevresinde bulunan Jips (alçı) malzemesinin yakılma ve öğütülme işlemlerinden geçilerek elde edilmektedir (Demir, 2016).

Evlerin planından ailenin birey sayısı, gelenek-görenek anlayışı ve yaşayış biçimi hakkında bilgi edilebilmektedir. Evlerde; evli çocuk sayısına uygun odalara bölünmekte, ailenin sahip olduğu çocukların cinsine göre oda sayısı değişmektedir (Koday ve ark., 2017).

Şekil 4.4. Cas Evi planı örneği (Koday ve ark., 2017)

Evin yapımında ustalar; kesme taşlarını ve cas malzemesini birleştirerek tavanı kubbeli bir yapı inşa ederler. Odalarda gözlemlenen bu kubbe tasarımı ülke genelindeki mimari anlayışında gözlemlenen bir tasarım anlayışı değildir. Bu kubbe, ısıyı odaya hapsetme amacıyla kullanılmaktadır. Isı yalıtımı, yapıların yapılış yöntemi ve malzeme seçimindeki en belirleyici kriterdir. Cas evleri tasarımında da bu kriter en önemli unsurdur. Cas evlerinin duvarlarının kalın oluşu da bu unsura bağlıdır. Yazın sıcak, kışın ise soğuk akışını önleyici etkidir. Bu izolasyon gayesi sebebiyle Cas evlerinde pencereler olabildiğince küçüktür. Bu durum sadece yalıtım amaçlı olmamakla birlikte güvenliği de sağlama da önemli bir tasarımsal çözümdür (Koday ve ark., 2017).

Cas evlerinde, sokağa bakan cephesinde ahşap cumba elemanı kullanılarak kale izlenimini veren evlerdir. Evlerin tasarımı kesik prizmayı andırmaktadır. Yapılar, katlı olmasına rağmen prizma tasarım şekli sebebiyle, dışarıdan katlar belli olmaktadır. Cephedeki cam detayları sayesinde katlı bilgisi elde edilmektedir.

Şekil 4.5. Cas Evi örneği (Koday ve ark., 2017)

Kale görünümündeki yapının en önemli elemanlarından biri kapıdır. Kapı çift kanatlı olmakla beraber süs detayları mevcuttur. Dönemin insanların sahip olduğu nezaket sebebiyle tokmak şekli dahi ona göre tasarlanmıştır. Kapı üzerinde malzemesi metal olan iki adet el görünümlü tokmak mevcuttur. Biri sıkılmış yumruk, diğeri ise açık el biçimindedir. Gelen misafir cinsiyetine göre tokmak seçmektedir. Eğer gelen kişi erkek ise yumruk, kadın ise açık eli çalmaktadır. Yumruk el kalın ve tok, açık el ise ince ve tiz ses çıkar. Çıkan sese göre ev ahalisi gelen misafirin cinsiyetine göre bir hal alır. Erkek misafire göre ev halkının kadın üyeleri kapı önüne çıkmaz, kılık kıyafetlerinin uygunluğuna göre tavır takınırlardı.

Şekil 4.6. Cas Evi giriş kapısı ve kadınların kullandığı kapı tokmağı (Koday ve ark., 2017)

Günümüzde maalesef ki bu yapılara çok rastlamak mümkün olmamaktadır. Artan yapılaşma ihtiyacı ve gelişen teknoloji ile daha kolay işlenen ve daha az maliyetli malzemelerin yaygınlaşması cas gibi zor elde edilene ve maliyeti yüksek olan yapı malzemeleri tercih edilmemeye yüz tutmuştur. Fakat sayıca az olan bu evler, tarihi bilgi statüsündedir. Evlerin oda sayısı, pencere şekli, yeri ve sayısı, kapı özellikleri, çatı biçimi, vb. mimari elemanlar geçmiş dönemdeki yaşam stilleri hakkında birer kanıt niteliğindedir. Günümüze ulaşabilen yapıların restorasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesi tarihi açıdan önem arz etmektedir. Tillo belediyesi bu önemin farkındalığını oluşturarak var olan cas evlerini restorasyon çalışmaları ile destekleyebilir.

4.1.4. Kentsel yaşam kalitesi politikaları açısından Tillo ilçesi

Cittaslow düşünce yapısı yeşil alan varlığı ve korunması, doğal güzelliklerin varlığı ve korunması eylemlerini oldukça önemsemektedir. Kentin sadece yapısal anlamda değil doğal güzellikleri ve yeşil alanları ile bir kimlik sahibi olması gerektiği kaçınılmaz bir gerçektir. Sahip olunan yeşil alanların korunması ve bu alanların yaşanılabilir alanlar haline getirilmesi Cittaslow felsefesinin en önemli kriterlerindendir. Kentin sahip olduğu yeşil alan yetersizliği durumunda, yeni yeşil alan tanımları yapılması gerekmektedir. Var olan yeşil alanlar sadece var olmakla kalmayıp insan yaşamını da entegre ederek yaşayan yeşil alanlar olarak kente kazandırılmalıdır.

Bu bağlamda Tillo ilçesi sahip olduğu topoğraf ve toprak türü bakımından yeşil alan görüntüsünü yakalayamamış olsa da günümüzde gerçekleştirebilen adımlar ile gelişme kat etmektedir. Tillo Kalesi'nde gerçekleştirilen çevre iyileştirmesi ve cam teras çalışması bu adımlardan bir örnektir. Daha önceleri sadece manzara ve Işık Hadisesi'ne dâhil olan taş bütünlüğünü barındıran bu kaleye cam teras ve oturma alanları da dâhil edilerek kale daha kullanılabılır bir kimlik kazanmıştır.

Şekil 4.7. Tillo Kalesi genel görünümü (Anonim, 2020)

Kale; cam teras, oturma alanları, yürüyüş yolu, kafeterya, ağaçlandırma ve ışıklandırma tasarımlarıyla yerel halka yeni kimliği ile sunulmuştur. Tillo ilçesinde ve çevresinde yaşayan halk, yeni kaleyi sıklıkla ziyaret ederek hem manzara hem de çeşitli faaliyetleri deneyimleyerek keyifli zaman geçirme şansı yakalayabilmiştir. Kalede bulunan seyir terası Tillo Kaymakamlığı, Tillo Köylere Hizmet Götürme Birliği ve Dicle Kalkınma Ajansı (DİKA)’nın birlikte ele aldıkları proje doğrultusunda 2016 yılında halka sunulmuştur. Cam Teras; eşsiz manzara özelliğindeki Botan Vadisi’ne hâkim bir yapıdadır. Cam teras ve vadi arasındaki yükseklik farkı 1.100 metredir. Teras çelik konstrüksiyondan inşa edilmiş, 7 metre uzunluk ve 5 metre genişlik ölçülerine sahiptir. Terasta manzara keyfine aynı anda dâhil olmak isteyen kişi sayısı 30 ile sınırlıdır (Anonim, 2020).

Şekil 4.8. Tillo Cam Terası (Url-12)

4.1.5. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar açısından Tillo ilçesi

Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar, Cittaslow felsefesinin başlangıç akımı olan Slowfood prensiplerini barındırması sebebiyle en önemli kriterleri barındırmaktadır. Bu politikalar, yerel halkın çıkarlarını koruyup destekleyen, doğal güzellikleri ve yeşil alanı halka benimseten, yerel ürünlerin markaya dönüşmesinin önemini vurgulayan ilkeleri barındıran ana politikalarlardır. Cittaslow olma süresince Tillo ilçesinin karakteristik özelliklerini sunabileceği en önemli politikalar.

Tillo, gerek yemek gerek ise yerel ürün yelpazesi oldukça geniş ilçelerden biridir. İlçenin geçim kaynağı olan fıstık en önemli yerel üründür. Fıstık yetiştiriciliği kent halkının en yaygın uğraşdır. Hem iklim koşullarının elverişli olması hem de yüksek verimlilikten sağlanan yüksek kazanç yerel halkın fıstığı odak noktası haline getirmelerine olanak sağlamıştır. Bölge arazisinde doğal olarak yetişebilen bittım ağacı aşılansarak fıstık ağacı elde edilmektedir. Siirt Fıstığı, Türk Patent Enstitüsü tarafında 2003 yılında, iriliği, çatlaklığı, lezzeti ve de protein oranı açısından tescillenmiş bir üründür.

Tillo ilçesi Siirt merkezine yakınlığı sebebiyle yaşanan yoğun göçün sonucu olarak, ilçede tarım faaliyeti oldukça düşük seviyededir. Tillo belediyesi, bu göçleri engelleyici projeler üretmekle yükümlüdür. Bunlar arasında tarım işçilerine sağlanacak tarımsal hibeler; yerli halkın yaşam kalitesini yükselmesi sebebiyle göçü azaltma yönünde etkili adımlar oluşturma potansiyelindedir.

Şekil 4.9. Siirt Fıstığı (Url-13)

İlçede yerel ürünlerin sergilenebileceği veya satışa sunulabileceği bir alan mevcut değildir. İlçe merkezinde işletme sayısı oldukça azdır. Buna bağlı olarak yerel halkın ürünlerini ziyaretçilere tanıtılabileceği belediyenin kurduğu Pazar alanları bu sorunun çözümlerinden biri olabilmektedir. Sonuç getirili bu çözümler ekonomik ferahlığa

kavuşan yerel halkın yaşam standartlarını yükseltmede etkili rol oynayabilmektedir. Kalite düzeyi artan bu yaşam biçimi yerel halkın ilçeye olan bağlılığını ve bakış açısını olumlu yönde etkilemektedir. Bu da daha mutlu bir kent yaşamını beraberinde getirmektedir.

Yerel ürünler arasında olan bittim sabunu ülke genelinde tanınmayı başaran doğal ve etkili bir üründür. Ağacından toplanan bittim taneleri 10 gün süre ile kurutulma işlemine tabi tutulur. Kurutulma işlemi sonrası öğütölme işlemi gerçekleştirilir. Öğütölmüş bittim, orta sıcaklıkta suyla yoğurma işlemi yapılır. 2 saat yoğurma işlemi gerçekleştirilir. Yoğurma işlemi ile bittim yağını salar. Yağ ve bittim taneleri ayrıştırılır. Aşamalı bir şekilde kaynatma işlemi gerçekleştirilir. Kaynatma işlemi sırasında sabunlaşma reaksiyonu için gerekli çözeltiler bittim kazanına aktarılır. 12 ila 16 saat arasında kaynayan bu karışım ile oluşan sabun toplanarak kalıplara dökülür. Kalıplarda şekil almaya hazır olan bittim sabunu açık havada 3 gün süre ile bekletilir. 3 gün sonunda hazır olan bu bittim sabunu; başta saç dökülmesi olmak üzere, egzama, mantar, ergenlik sivilceleri, hormonlardan kaynaklanan saç beyazlaması gibi birçok saç ve cilt hastalığına iyi geldiği uzmanlar tarafından kabul görmüştür. Ne yazık ki, fıstık gibi bu yerel ürünün satış ve markalaşma politikasında da ilerleme kat edilememiştir. Fıstık için izlenebilecek çözümler bittim gibi değerli üründe de etkili olabilmektedir.

Şekil 4.10. Siirt Bittim Sabunu (Url-14)

Tillo ilçesi, sahip olduğu dini ve tarihi doku ile turistik alanda Cittaslow olma potansiyeli oldukça yüksek bir ilçedir. Sahip olunan turizm çeşidi ‘İnanç Turizm’i olarak kategorize edilebilir. Özgün mimari niteliğe sahip tarihi yapıların günümüze kadar

ulaşması Tillo için büyük şanstır. Tarihi geçmiş, dünya çapında teklik özelliği taşıması Tillo ilçesine farklı ve kendine has bir karakter yaratmaktadır. Bu oluşan karakter Tillo ilçesini deneyimlemeyi daha cazibeli kılmaktadır. İlçenin sahip olduğu en özel olay ‘Işık Hadisesi’dir. Bu hadise Tillo’nun sahip olduğu en önemli ve değerli âlimlerinden biri olan İbrahim Hakkı Hz.’nin, değerli hocasının türbesine kurduğu düzenek sayesinde oluşturulmuştur. İbrahim Hakkı, bu sistemi İsmail Fakirullah Hz.’ne duyduğu hürmet duygusu üzerine geliştirilmiştir.

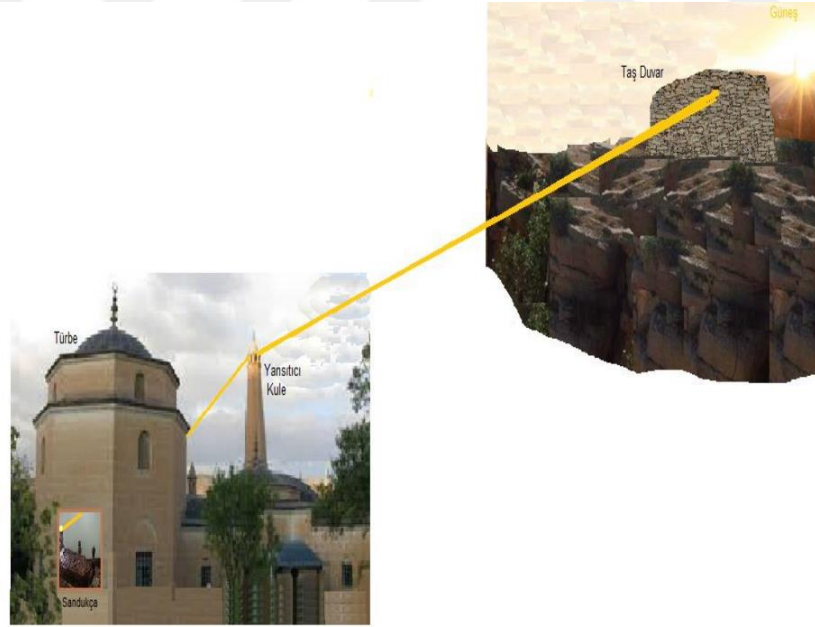
İsmail Fakirullah Hz. & İbrahim Hakkı Hz. Türbesi ilçenin odak noktasındaki yapıdır. Tillo ilçesinin sahip olduğu en önemli iki âlimin türbesi mimari açıdan tarihi dokusunu halen koruyabilmektedir. İsmail Fakirullah Hz. 19 Nisan 1657 tarihinde Siirt’in Tillo ilçesinde doğmuş. Kendisinin hayatı ile ilgili bilgiler öğrencisi olan Erzurumlu İbrâhim Hakkı’nın Mârifetnâme’si sayesinde öğrenilmektedir. Babasının vefatı ile İbrahim Hakkı Hz. Tillo’daki caminin imam ve müderrisi olmuş. 30 yaşında bir tarla satın alarak kendisi ekip biçmiştir. Tarladan geçimini sağlamıştır. Dünyaca ünlü ilim adamları yetiştirmiştir. Hayatını Allah yolunda, insanları da bilim ve ilim ile bilgilendirmiştir. “Anlarsa uzağım yakınımıdır, anlamazsa yakınım uzağımdır” sözüyle İslam’ın anlamak ve yaşamak olduğunu çevresine anlatmaya çalışmıştır. İsmail Fakirullah Hz. 1734 yılında ise vefat etmiştir. Kendisine oldukça düşkün olan İbrahim Hakkı Hz. yol göstericisini kendinden sonrakilere anlatmıştır. Talebesi İbrahim Hakkı Hz. Hocası için bir ışık düzeneği oluşturmuştur. Her yıl dünyanın farklı yerlerinden yüzlerce kişi türbelerini ziyaret etmek için Tillo ilçesine gelmektedir (Url-15).

İbrahim Hakkı Hazretleri, Erzurum’un Hasankale ilçesinde dünyaya gelmiştir. Babası maksadıyla Tillo’ya gelmiş, burada İsmail Fakirullah Hz.’ni tanıma şansı yakalamıştır. İbrahim Hakkı, 9 yaşında Tillo ilçesine gelerek babasını ziyaret etmiştir. Kendisi de İsmail Fakirullah’ı tanımış, kendisinden etkilenip onun yanında ilim ve bilim öğrenmeye karar vermiştir. Dönemin sahip olduğu imkânlar doğrultusunda kendini ilim ve bilim ışığında oldukça ilerletmiştir. Bu ilerleme ile hem din hem de fen ilimlerinde kademe kat ettiği için iki kanatlı anlamına gelen “Zülcenaheyn” unvanına layık görülmüştür. ‘Mevla görelim neyler, neylerse güzel eyler’ sözüne sahip olan İbrahim Hakkı Hz. Hadis, fıkıh, tasavvuf edebiyat, psikoloji, sosyoloji, tıp ve astronomi gibi pek çok ilim dalında bilgili bir insan olmuştur. Uğraştığı ilimlerde ki ilerleme ile dünya genelinde tanınır hale gelmiştir. Dünya’nın çoğu bölgesinden gelen bilim adamlarının da hayran kaldığı ilim ve bilim harikası “Işık Hadisesi”, dünya haritası üzerinde döneminde keşfedilmemiş Antarktika’nın varlığını iddia etmesi gibi birçok önemli eser bırakan

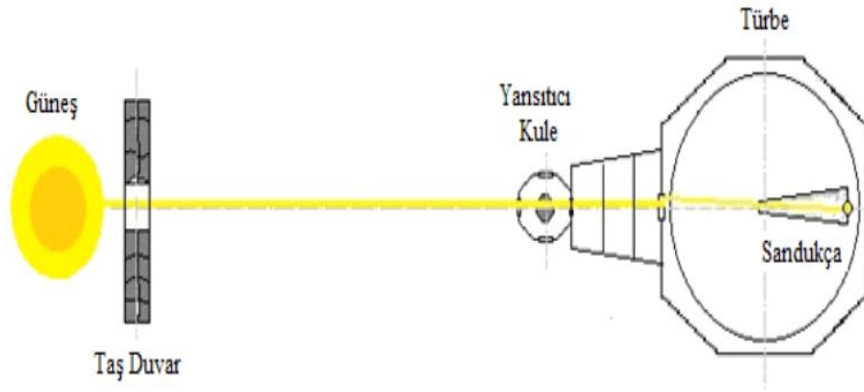
İbrahim Hakkı, 77 yaşında vefat etmiştir. Daha önceden hocası için yaptırdığı türbede hocasının ayaklarının ucuna defnedilmiştir (Url-16).

Işık Hadisesi, bir hürmet duygusu üzerine kurulmuş eşsiz bir düzeneğin eseridir. "Yeni yılda doğan güneş, ilk olarak hocamın başucunu aydınlatmazsa ben o güneşi neyleyeyim". Sözünü söyleyen İbrahim Hakkı Hz. Gerçekten de bu söze bağlı kalarak bir sistem kurmuş, yılın ekinoks yani gece ve gündüzün eşit olduğu tarihlerde sözünü gerçekleştirebileceği sistemi geliştirmiştir. Sahip olduğu bilim bilgisi sayesinde kusursuz işleyen aşamalı bir ışık geçidi tasarlamıştır.

Öncelikli olarak, hocası için inşa etmiş, devamında türbenin bitişiğine 10 metre yüksekliğinde bir de kule dikmiş ve açısal hesaplamalar sonucu bir ayna yerleştirmiştir. Türbeye 3 km uzaklıkta bir de kendi el işçiliği olan harçsız duvarı örmüştür. Bu duvar Kala'tülüstad olarak adlandırılmakta ve Tillo Kalesinde yer almaktadır. Bu duvara 40x50 cm² boyutunda pencere tarzında bir açıklık bırakmıştır. Ekinoks tarihleri olan 21 Mart ve 23 Eylül'de güneş önce pencereye, daha sonra kuleye, kuledeki aynadan kırılarak en son İsmail Fakirulla Hz.'lerinin türbesinin penceresinden içeri dolmakta ve birkaç dakika hocanın başucunu aydınlatmaktadır (Çırak ve Yörük, 2015).

Şekil 4.11. Işık Hadisesi'nde güneş ışının izlediği yol bütünü (Çırak ve Yörük, 2015)

Şekil 4.12. Işık Hadisesi plan çizimi (Çırak ve Yörük, 2015)

Işık Hadisesi, dünyada eş benzeri olmayan, olması istendiğinde ise yapılması imkânsız bir olaydır. Siirt il ve çevresi hariç dünyanın hiçbir yerinde, kible yönü Siirt ilinde bulunan gibi değildir. Kible yönünün farklılaşması sebebi ile 21 Mart ve 23 Eylül günlerinde mezar ayakucu açısından güneşin doğması, Işık Hadisesi'nde kullanılan benzer bir düzenek ile imkânsızdır (Çırak ve Yörük, 2015).

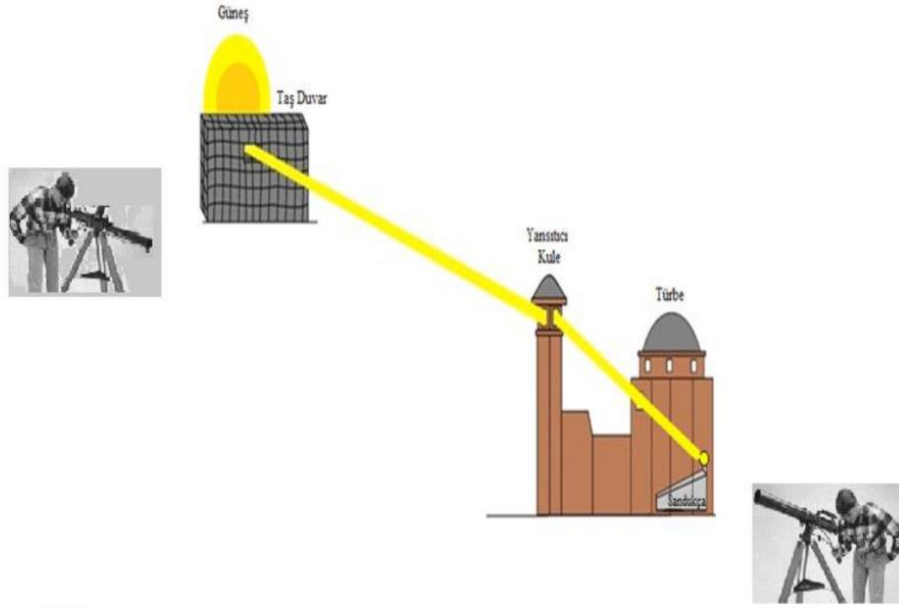
Tillo ilçesinin sahip olduğu bu eşsiz düzenek, 1960 yılının başlarında yıkılma tehlikesi yaşamıştır. Bu nedenle kule restore edilmiştir. Fakat restorasyon sırasında pencerenin yeri değiştirilmiş, bu sebeple düzenek işleyişi bozulmaya uğramıştır. 2011 yılında TÜBİTAK, olayı düzeltme isteği ile astronomlar görevlendirmiştir. Görevli astronomlar çözümü kuledeki aynadan yansıyan ışığın uğradığı yere yeni bir pencere açıklığı oluşturarak, sistemin yeniden çalışmasını başarmışlardır (Çırak ve Yörük, 2015).

2011 yılındaki düzeltmeden sonra ekinoks günlerinde, artık doğan güneş Tillo Kale'sindeki duvara çarpıyor ve Tillo'nun aydınlanmasını engelleyip sadece pencereden ışık sızmasına izin veriyor. Türbenin yanındaki tepedeki aynadan kırılıp yeni yapılan açıklıktan geçerek türbe penceresine ulaşır, İsmail Fakirulla Hz.'nin mezarının Tac-ı Şerifini aydınlatmaktadır. 1734 yılında İbrahim Hakkı Hz.'nin oluşturduğu bu düzenek, günümüzde her yıl büyük ekranlar kurularak çağımız teknolojisi ile izlenebilmektedir. Düzenlenen bu organizasyon hem yerel halk hem de ziyaretçiler için eşsiz bir deneyim sağlamaktadır. Bu sayede Tillo sahip olduğu bu muazzam değer ile ziyaret edilmesi gereken bir mekân haline gelmiş bulunmaktadır.

Şekil 4.13. Işık Hadisesi’ni izleme günlerinden bir kare (Url-17)

Siirt Valiliği Işık Hadisesi olayının ne derece önemli olduğunun farkındadır. Bunun bilinci ile düzeneğin daha iyi incelenebileceği bir proje geliştirmek için üzerinde çalışılmaktadır. Geliştirilen proje adı, Tillo ve Teleskop kelimelerinin birleşimi ile türetilen “Tilloskop” kavramıdır. Tillo Kalesi’nde bulunan taş duvarın bulunduğu yere teknik özellikleri görüş için yeterli teleskop yerleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu teleskop ile güneş yolu kaleden türbeye doğru izlenebilmesi amaç edinilmiştir. Ayrıca, türbe içine yerleştirilen başka bir teleskop ile de güneş ışını türbeden kaleye olan uzantısı gözlemlenebilmesi hedeflenmektedir. Bu sayede ışık yolu daha anlaşılır ve net incelenebilecektir. Bu projenin ulaşmak istediği nokta Işık Hadisesi’nin daha iyi anlaşılabilir ve net olarak Tillo’nun sahip olduğu bu değer farkındalığını benimsetmektir. Oluşturulan bu tarz projeler, Tillo ilçesinin daha fazla kültürel, tarihsel, turistik ve ekonomik özelliklerine sahip olmasına katkı sağlayacaktır.

Şekil 4.14. Tillokop (Çırak ve Yörük, 2015)

İsmail Fakirullah ve İbrahim Hakkı Hz. Işık Hadisesi ve benzeri bilim olaylarında kullanmak için araç ve gereçler geliştirmişlerdir. Günümüze kadar ulaşabilen bu malzemeler Tillo'nun sahip olduğu müze de sergilenmektedir. Müze, ek olarak İbrahim Hakkı Hz. Yazdığı 'Marifetname' nin orijinalini ziyaretçilere sunmaktadır. Müze sayesinde Tillo âlimlerinin sadece ilim değil aynı zamanda o dönemin koşullarına göre bilimde de ne kadar fazla bilgili olduklarını tüm dünyaya tanıtmaya şansı yakalanmıştır. Müze ayrıca sanal tur olarak internete yüklenmiş, meraklılar için ön bilgi olarak sunulmuştur. Müzenin varlığı Tillo ilçesinin Cittaslow olma sürecinde oldukça etkili unsurlardan biridir.

Şekil 4.15. Tillo Müzesi (Url-15)

Tillo ilçesinin sahip olduğu ilim insanları saymakla bitmemektedir. Fazlaca bulunan ilim sahibi kişilerin her birinin sahip olduğu keramet ayrıdır. Bu sebeple her birini türbesini görüp, deneyimlemek ayrı önemler teşkil etmektedir. İsmail Fakirullah Hz. & İbrahim Hakkı Hz. Türbesi, Şeyh Mücahit Hz. Türbesi, Şeyh Hamza El Kebir Hz. Türbesi, Sultan Memduh Hz. & Hassa Hatun Hz. Türbesi, Kubbe-i Hasiye (Hassa Hatun Mescidi), Şeyh El Hazîn Hazretleri Türbesi bu önemli yerlerden bazılarıdır. Sahip olunan bu değerlerin kıymeti yerel halk tarafından çokça bilinmektedir. Tillo ilçesinde yaşayanlar, yaşam biçimlerini de bu manevi değerlerin sahipliğinin manevi anlamdaki sorumluluğunu bilerek şekillendirmektedirler.

Şekil 4.16. Tillo türbelerinin bazıları (Url-15)

Tillo ilçesi sadece inanç turizminin yanında doğal güzelliklere sahip bir ilçedir. Doğal güzelliklerin başında Botan Vadisi gelmektedir. Vadi adını hakim olduğu Botan Çayından almaktadır. Çayın sağladığı eşsiz manzara ile vadi eşi bulunmaz bir değere sahip olmaktadır. Siirt Valiliği özverili çalışmaları sonucu, yerel halk bu doğa harikası alanı doğa yürüyüşü, dağ bisikleti ve yamaç paraşütü yapılabilecek bir alan olarak tanımlamıştır. Sahip olunan bu doğal güzellik daha fazla aktivitelerle çeşitlendirilerek kente kazandırılmalıdır. Yürüyüş ve bisiklet yolları arttırılmalı ve daha tanımlı hale getirilerek interaktif alanlara dönüştürülmelidir. Yapılabilecek çeşitli yarışmalar ile bölge canlı ve yaşayan bir mekâna dönüştürülebilir. Bu çalışmalar ziyaretçilerin gelmesine sebep oluşturabilecek niteliktedir. Cittaslow olma yolunda atılabilecek en doğru

adımlardandır. Doğal güzellikler ile buluşabilme yeterliliği ziyaretçiler için Tillo cazip olma potansiyeli gösterebilir.

Şekil 4.17. Botan Çayı (Url-18)

Şekil 4.18. Botan Çayı üzerinde paraşüt aktivitesi (Url-18)

Tillo ve çevresinin sahip olduğu bir güzel doğal alanı Taşbaşı Delikli Taş'tır. Botan Çayına tepe bir noktadan hâkim bir mağara oluşumu olan alan, hayran bıraktıran bir manzara sahiptir. Hem tarihi hem de doğayla bütünlüğü olan bir karaktere sahip bir alandır. Milattan önce kullanıldığı düşünülen iki mağara mevcuttur. Yerli bilim insanlarının çalışmaları sonucu, mağaranın barınma amacı ile kullanıldığı ön görülmektedir. İki mağara arasında açılan küçük pencere iç sirkülasyonu kurma amacıyla açıldığı düşünülmektedir. Mağaraların hemen yanında dikine yükselen ve ortası delik bir kaya bulunmaktadır. Altından geçen Botan Çayı ile harika bir seyir görüntüsü oluşturmaktadır. Doğal güzelliklerin yanında yapılan çevre düzenlemesi ile alan kente daha bütünleşmiş bir hal almıştır. Alanda daha keyifli vakit geçirilmesi amacıyla

manzaraya hâkim kafe ve mesireye alanları mevcuttur. Bu doğa harikası alanı ziyaret edenler hem alanı deneyimleyebilir hem de çevre düzenlemesi yapılan alanda keyifli vakit geçirebilir özelliğe sahiptir.

Şekil 4.19. Delikli Taş (Url-19)

Cittaslow akımının ortaya çıkış felsefesi Slowfood ile teorileşmiştir. Slowfood, yavaş yeme alışkanlıklarını, yerel ve yörel olan ürünleri destekleyen bir düşünce akımıdır. Hızlı, ayaküstü yeme alışkanlığının toplumda geliştirdiği olumsuz etkileri baz alarak, karşı bir teori savunulmaktadır. Slowfood’a göre yerel olan her ürün korunmaya değerdir. Yerel kullanılarak oluşturulan kültürel yemekler korunmaya değerdir. Bu noktada Tillo ilçesi sahip olduğu yemek kültüründe de çeşitli bir listeye sahiptir.

Tillo mutfağı çeşitli yemeklerle zenginleşen mutfaklardan biridir. Bu mutfağa dâhil olan önemli yemeklerden biri Büryan’dır. Kuzu eti ile yapılan bu yemeğin en önemli özelliği çengellere asılarak 2,5-3 metre derinlikteki ateş tuğlası ile döşenmiş kuyuda meşe odunu kullanılarak pişirilmesidir. Pişirme süresince kuyu metal bir kapak ile kapatılır. Kapağın etrafı çamur ile sıvanır. Bu işlem ile kuyuya hava akışı kesilir. 2 saatlik pişme süresi ile servise hazır hale gelmektedir. Büryan, tarihi eskilere dayanan bir lezzettir. Dönemin insanları çalışmaya tarlaya, madene vb. uzak alanlara gitmeden sabahın erken saatlerinde protein değeri oldukça yüksek olan bu yemeği yiyerek çalışma verimliliğini artırma amacı ile tüketmekteydiler. Bu yeme alışkanlığı hala devam eden bir kültür olmaktadır. Yerel halk yemeği sabahın erken saatlerinde tüketmekte yemeğin servisi sabah başlayıp öğlen saatlerinde sona ermektedir.

Şekil 4.20. Buryan (Url-20)

Kentin mutfağının sahip olduğu yemek fazlalığı o kentin kültürel çeşitliliğinin bir dayanağıdır. Tillo, sahip olduğu kültür çeşitliliği ile mutfak anlayışı farklı lezzetlere sahip bir ilçedir. Kitel (içli köfte) ise bu kültürel ve yerel yemeklerin sadece biridir. Yapım şekli yöreden yöreye farklılaşan içli köfte, bu yörede de farklı bir yorum ile sunulmaktadır. Dış kabuğu alışılmış olan tarifin farklı bir yorumu ile (irmik ve ince bulguru ile değil) severkitel ile yapılmaktadır. Yapılan hamur patlamayacak kadar ince açılarak iç harcı içine doldurulur ve kaynatılarak servis edilir. Bu lezzet misafir sofralarında ikram edilir. Eski kültürün önemli ürünlerinden biridir. Eskiden pasta tabağı büyüklüğünde yapılan bu köfteler, şimdilerde daha küçük porsiyonlu bir hal almıştır.

Şekil 4.21. Kitel (İçli Köfte) (Url-21)

Her bir yemek bir hikâyeyi ya da bir kültürü temsil edebilmektedir. Sahip olunan değerler yemeklere de yansımaktadır. Bir kentin mutfağı, o kentin kültürel gelişimi ile ilgili çoğu ipucunu içinde barındırır. Yeme alışkanlıkları toplumun yaşam stilini

yansıtmaktadır. Tillo ilçesinin perde pilav yemeği de tam anlamıyla bu ifadeyi desteklemektedir. Anlam yüklü bir yemek olan perde pilavı; dışında çatlamayacak içerikli bir hamur bulundurur. Bu hamur içine yine kendine has bir iç pilav hazırlanır. Özel bir perde pilav tenceresine bastırılarak yerleştirilen hamur, içine pilavı ve didiklenmiş tavuk hamura aktarılır ve hamur kapatılarak pilav pişmeye hazır hale gelir. Eski zamanlarda perde pilavı, özel misafirlere ve özellikle düğünde gelinlere yapılmış. Perde pilavın hamur kısmı evin birliğini, dokunulmazlığını ve sırrını temsil etmektedir. Pilavda kullanılan pirinç taneleri bolluk ve bereketi simgelemektedir. İç pilav olarak hazırlanırken kullanılan bademler erkek torunu, dolmalık fıstıklar ise kız torun istemini belirtmektedir. Yemeğin yapımındaki kullanılan kuş üzümü sağlığı, baharatlar ise hayatın tadını ve tuzunu, acı ve tatlı günleri belirtmektedir.

Şekil 4.22. Perde Pilav (Url-22)

Slowfood, yerel yemeklerin önemini vurgulayan, yöresel lezzetlerin kente ve topluma kazandırdıkları üzerinde duran akımdır. Farklı kültürlerin etkileşimi sonucu doğan zengin mutfaklar kentteki yaşam sürecini daha keyifli kılmaktadır. Çeşitli yemek anlayışına sahip yöresel mutfaklar; yerinde deneyimleyenler için güzel ve farklı lezzetler barındırmaktadır. Tillo ilçesi halkı bu konuda oldukça şanslıdır. Yöresel yemekleri saymakla bitmeyen bölgenin başlıca diğer yemekleri; Imçerket (Haftaba), Irk, Varak Silk (Pazı Yaprığı Sarması), Cokat (Bumbar), olarak örneklendirilebilir.

Şekil 4.23. Tillo lezzetlerinin bazıları (Url-23)

Kentin sahip olduğu değerlerini ve kültürel zenginliğini gösterebildiği bir diğer alan ise el sanatlarıdır. Kullanılan motifler, malzemeler ve teknikler kent ve tarihi ile ilgili bilgi potansiyelindedir. Tillo ve bölgesi kilim ve Siirt battaniyesi dokumacılığında kendini kanıtlayabilmiştir. Tiftiğin sadece el tekniği ile dokunması yörenin kendine has bir sanat eseri ortaya koyabilmesine en büyük etkidir. Malzemenin sağladığı en önemli özellik, ısı yalıtımı sağlamasıdır. Çok soğuklarda dahi sıcak tutma özelliği tercih edilme sebepleri arasındadır. Kilim ve battaniyeler kök boya aracılığıyla boyanmaktadır. Bu işlem sayesinde ürünler güzelliklerini uzun süre koruyabilmektedir.

Şekil 4.24. Tiftik Battaniyesi ve dokuma sistemi (Url-24)

4.1.6. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar açısından Tillo ilçesi

Cittaslow'a üye olmak isteyen bir ilçede kentte yaşamını devam ettiren yerel halkın tamamıyla Cittaslow felsefesini benimsemesi gerekmektedir. Kentin tam anlamıyla gelen misafirlere tanıtılması bu benimseme ile gerçekleşmektedir.

Kente gelen misafirler için ilk izlenim kentin tamamında deneyimleyecekleri için çok önemlidir. İyi bir karşılama bu yönde atılacak ilk adımdır. Buna yönelik izlenecek ilk adım Cittaslow kapsamında bir bilgilendirme bürosu oluşturmaktır. Hem kente hem de Cittaslow bakış açısına ve kriterlerine hâkim olan bu bilgilendirme bürosu, kente gelenlerin ziyaretlerini daha anlamlı kılacaktır. Büroda çalışacak kişilerin kente hakim, tarihi ve kültürel bilgiye sahip, insan ilişkilerinde kuvvetli bireyler olması gerekmektedir.

Kurulacak bu büro sadece gelen misafirlere değil, yerel halka da bilgi kapısı olabilir. Halkın bilinçlendirilerek Cittaslow kenti olmanın farkındalığı oluşturulmalıdır. Bu bağlamda bilgilendirme bürosu gerek kahvelerde gerekse iş yerlerinde halkı bilinçlendirebilir. Bu sayede halk sahip olduğu Tillo ilçesinin geldiği noktayı kavrayabilir.

Misafirlerin konuklayacakları yapıların oluşu kente olan bakış açısı bağlamında önemli kriterlerdendir. Bu bağlamda hali hazırda ilçede mevcut olan İbrahim Hakkı Kültür ve Konuk Evi ziyaretçileri ağırlama görevini üstlenmektedir. Bu konuk evinin şartlarının iyileştirilmesi, temizliği ve ücretin ülke standartlarına göre belirlenmesi ziyaretçi konforunu arttırmaya yöneliktir. Konuk evi personelinin yabancı dil konusunda eğitim alması zaruri durumlar arasındadır. Karşılama sırasında ziyaretçilerin ana dilini biliyor olmak gösterilen bir değerdir. İyi karşılama ve güler yüzlü hizmet anlayışı hem konuk evinin hem de kentin prestijini önemli ölçüde arttırabilir potansiyeldedir. Bu durum beraberinde ziyaretçilerin mutlu bir deneyimle kentten ayrılmalarına öncü olabilme etkisindedir.

Şekil 4.25. İbrahim Hakkı Kültür ve Konuk Evi (Url-25)

Kente girişten itibaren tarihi ve kültürel alanlara yönelim için ulusal tabelalar ve işaretler mevcuttur. Sahip olunan değerli kültür alanlarının açıklama levhaları düzenlenmiş ve giriş alanlarının görüşe açık bölümlerine yerleştirilmiştir. Lakin bu

levhalar ulusal değer taşımamaktadır. Sadece yerel ziyaretçilere hitap etmekte, yabancı uyruklu ziyaretçilere bilgi aktaramamaktadır. Eklenecek İngilizce dilindeki yeni levhalar bu sorunun önüne geçebilecek kolay çözümlerdendir.

Şekil 4.26. İsmail Fakirullah Hz. & İbrahim Hakkî Hz. Türbesi bilgi panosu (Url-26)

Siirt Valiliği ve Siirt Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan el broşürleri, kenti tanıtmaya adına önemli araçlardandır. Tillo ilçesinin sahip olduğu gezilecek kültürel yapılar, görülmesi gereken doğal alanlar, yöresel yemekler ve tarihi hakkında bilgi veren bu yazılı dokümanlar ziyaretçiler için önemli veri kaynaklarıdır. Cittaslow olma sürecinde zaten var olan Türkçe dilindeki bu kaynaklar, İngilizce diline dönüştürülerek ulusal boyut kazandırılabilir. Yabancı ziyaretçilere hitap eden bu broşürler kent-ziyaretçi iletişimini artırma potansiyeline sahiptir.

Şekil 4.27. Kent tanıtım broşürleri

Siirt Valiliği tarafından Siirt ili geneli turizm haritası oluşturulmuştur. Aynı harita konseptli bir Tillo turizm haritası hazırlanabilir. Bu sayede ziyaretçiler kent içi gezi rotalarını oluşturulabilir. Bu da kentin keşfi aşamasında kolaylık sağlayıcı bir girişim niteliğindedir. Hazırlanacak bu harita da yine ulusal nitelikte olmalı, İngilizce açıklamaları da barındırmalıdır.

Şekil 4.28. Siirt turizm haritası (Anonim, 2007b)

4.1.7. Sosyal uyum açısından Tillo ilçesi

Kentte sosyal huzurun bulunması toplumsal faaliyetlerin işlemesi bağlamında önemli bir olgudur. Yerel kalk arasındaki ekonomik statü farkların en aza indirilmesi için yapılan çalışmalar bu huzuru sağlamaya yöneliktir. Cittaslow'un Sosyal Uyum başlığı altındaki kriterler toplumun yönetim biçimine göre farklılıklar göstermesi sebebiyle bu kriterler zorunlu ilkeler değildir. Fakat kriterler, üye kentin sosyal yaşam bağlamında kente değer katacak Cittaslow maddeleridir.

Sahip olunan manevi değerlerin farkındalığı etkisi ile toplumsal huzurun kendinden hazır olan Tillo ilçesinde, yardımlaşma ve dayanışma bağı oldukça kuvvetlidir. İlçenin sahip olduğu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı kapsamında yerel halka; gıda yardımı, yakacak yardımları, barınma yardımları, sosyal destek yardımları, sağlık ve eğitim yardımları, engelli vatandaşların ihtiyaçları yardımı, yaşlı

yardımları, öksüz ve yetim bireylere yardımlar, özel amaçlı afet yardımları gibi pek çok kategorideki insan türüne yardım sağlanmaktadır.

Tillo Belediyesi kapsamında açılan Aş Evi, yoksul vatandaşlara yardım amacıyla yemek dağıtmaktadır. Belediyenin bu tavrı ile desteklenen yoksul bireyler; toplumdan dışlanmamış, topluma kazandırılmıştır. Günlük dağıtılan yemekler sayesinde durumu olmayan insanların hayattan kopmayarak sosyal uyum içinde ilçede barınmaları, Cittaslow olma sürecince Sosyal uyum ilkesi kapsamında önemli oluşumlardan biridir.

Tillo ilçesi, herhangi bir toplum merkezine, halk eğitim kurumuna veya aile destek merkezine sahip değildir. Belediyenin kendi bünyesinde açtığı kurslar az ve geçici niteliktedir. Bu birimler toplumun gelişip, büyümesinde önemli rol oynamaktadır. Sahip olunacak bu birimler sayesinde kalkınma hareketi çok daha kolay sağlanabilmektedir. Kente istihdam sağlayıcı, eğitim seviyesini arttırıcı, ekonomik alanda destekleyici özelliklere sahip olan bu kuruluşların yoksunluğu ilçe için büyük bir eksiklik teşkil etmektedir.

Bu alanda Tillo ilçesinin bağlı olduğu Siirt ilinde, önemli adımlar atılmıştır. Ayrıca yeni gelişmeler de tamamlanma sürecindedir. Toplumu kalkındırmak amacıyla önemli adımlardan birini Siirt ilinin sahip olduğu aktif ve üretken kadınlarından biri olan Nurten Temiz'in girişimidir. 2012 yılında Siirt Valiliği'ne sunmuş olduğu raporla kente Aile Destek Merkezini kazandırmıştır. Girişimlerini devam ettirerek kente toplamda 3 ADEM kurumunun açılmasında öncülük eden Nurten Temiz, yeni projeler üretmekte ve kentin sosyal alanda her tür insanının kalkınması yönünde ilerleyici bir tavır izlemektedir.

Sahip olunan Aile Destek Merkezleri anne, çocuk, yaşlı ve genç gibi toplumun çeşitli kategorilerine hitap edebilmektedir. Siirt Aile Destek Merkezlerinde açılan okuma-yazma kursları, dikiş-nakış kursları, bilgisayar kursları, oyuncak atölyesi gibi açılan kurslara, birçok vatandaşın katılımı sağlanarak daha bilgili ve daha üretken bir toplum oluşturulması hedeflenmektedir. Açılan kursların geri dönüşü bu aşamada kent için yeni bir değerdir. Verilen eğitimlerin üretim aşamasında değerlendirilmesi kurulan kuruluşların hedeflerine ulaşabildiklerinin bir göstergesidir. ADEM kurucularından biri olan Nurten Temiz'in oluşturduğu proje, kentin üretici profilini oluşturma kapsamında önem teşkil etmektedir. Proje kurulacak olan El Sanatları Kooperatif kapsamaktadır. Bu sayede kurslara dâhil olan bireylerin emekleri korunabilecek, kurslarda üretilen ürünler tanıtılabilecek ve bu ürünler için bir pazar alanı oluşturulabilecektir.

Şekil 4.29. Siirt Aile Destek Merkezi oyuncak atölyesi

Nurten Temiz'in izlediği bu perspektif doğrultusunda Tillo ilçesinde Siirt ADEM kuruluşlarına kardeş bir Aile Destek Merkezi açılabilir. Açılacak bu merkez sosyal toplum bağlamında önemli bir adım potansiyelindedir. Cittaslow felsefesini anlatan kurslar sayesinde yerel halkın bilinçlenebileceği bir zemin oluşturulabilir. Üretilen ürünlerin tanıtımı ile getirdiği kazanç sayesinde kurs katılımcılarının ekonomik düzeyi iyileştirilebilir. Ayrıca kurslara alınacak olan çalışanlar yine yerel halkın işsiz gençlerinden seçilerek iş istihdamı sağlanabilir. Her yönüyle kente katkı sağlayacak bu kuruluşların önemi gün geçtikçe artmakta, eksikliği ise hissedilmektedir. Yavaş şehir olma sürecinde sahip olunacak bu önemli kurum kentin refahını arttırabilecek düzeyde bir girişim niteliğindedir.

4.1.8. Ortaklıklar açısından Tillo ilçesi

Cittaslow, Yavaş Yemek Hareketi'nin doğması üzerine gelişen bir felsefedir. İki yapıyı da birbirinden ayrı ele almak pek mümkün değildir. Bu iki kavram da düşünce ve işleyiş biçimi bağlamında aynı doğrultudadır. Bu ikili beraberliğin sonucunda, Ortaklıklar kriterleri kapsamında Cittaslow düşünce yapısı ile aynı ölçekleri referans alan SlowFood terimi kapsamı altında yürütülecek projelerin desteklenmesi ve yürütülmesi için atılacak adımları kapsamaktadır.

Tillo, mutfağı oldukça çeşitli bir ilçedir. Her bir lezzetin tadılması ve hikâyesi dinlenesi tatlardır. Ancak bu lezzetleri daha fazla tanıtabilecek projelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kadınların kendi evlerinde yapacakları yöresel yemekleri ziyaretçilere sunabilecekleri ve kendilerine ek kazanç kapısı oluşturabilecekleri alanlar tanımlanması uygulanabilecek fikirlerden biri olabilme potansiyelindedir.

İlçenin sahip olduğu yöresel yemek yelpazesi geniş olmasının getirdiği fazla bilgi üzerine yazılabilecek herhangi bir kitap kente katılabilecek büyük değerlerdendir. Kitaplaşan bu yöresel lezzetler dış toplumlara satışa sunulurken, Tillo kültürünün tanınması ve yayılması amacının gerçekleşmesi adına önemli bir adım niteliğindedir. Oluşturulan bu kalıcı kitapların çekiciliği üzerine kentin prestijinin artmasıyla, ilçenin turizm gelişimini tamamlayıcı yönde olumlu etkidedir.

5. SONUÇ

Globalleşmenin etkisiyle yoğunlaşan kentler artık yaşanması güç bir hal almıştır. Sanayileşme, kentlere yoğun göç yapılmasında en büyük etmendir. Göçle beraber artan nüfus kenti oldukça olumsuz etkilemiştir. Yaşamsal faaliyetleri gerçekleştirmek güçleşmiştir. Ekonomik statülerin oluşması sebebiyle toplum psikolojik anlamda bir çöküşe uğramıştır. Kentin altyapı ve üstyapı sistemlerinin yetersiz kalması yaşamsal döngünün aksamadan ilerlemesine engel olmuştur.

Köyden kente göç eden yerel halk kentte barınmakta güçlük çekmiştir. Yapıların göçlere yetersiz kalması göç eden insanları çarpık ve ruhsatsız yapılaşma mecburiyetinde bırakarak kentteki yerel mimarinin yok olmasına sebebiyet vermiştir. Kent bu yaşam biçimi ile sahip olduğu yerel kimliğini kaybetmiştir.

Göçler sonucu kentlerde ortaya çıkan problemler ideal kent arayışlarını beraberinde doğurmuştur. Bu arayışlar doğrultusunda ortaya atılan yavaşlık akımı kentlerin çıkış noktası olma potansiyelini içinde barındırmıştır. Slowfood akımının getirdiği yeni düşünce yapısı ile benimsenen “Yavaşlık Hareketi” beraberinde kentlere olan yaklaşımı da değiştirdi. Kentlerin de yavaşlaması gerektiği düşüncesi, İtalya’ da temelleri atılan “Cittaslow” felsefesinin dünyaya kazandırılmasına temel olmuştur. Aşırı bir hızda büyüyen kentlerin ‘Yavaş Hareketi’ felsefesinde yavaşlatılması amacıyla yeni politika ve ilkeler izlenmeye başlandı.

Cittaslow felsefesi, kenti her alanda ele almaktadır. İnsanın yaşam bütünlüğüne getirilecek bir yavaşlama hareketini benimsemektedir. Cittaslow anlayışı, çevre sorunlarını, mimari sorunları, sosyal, ekonomik ve kültürel sorunları, eğitim ve sağlık alanlarındaki sorunları, psikolojik sorunları ve toplumsal sorunların tamamını iyileştirme politikası izlemektedir. Kentteki sosyal yaşamın ideal kent anlayışındaki aksamadan ilerlemesi varılmak istenen hedeflerdendir.

Kent için yürütülecek projelerle, yerel üretim ve üretici desteklenmeli düşüncesi Cittaslow felsefesi tarafından desteklenmektedir. Atılacak adımlarla birlikte ortaya çıkmasına neden olan problemlerin çözülmesi Cittaslow kuruluşunun en büyük amaçlarından. Toplumun her bir yapı taşına getirilecek bir yavaşlık sistemini benimsemektedir. Felsefe; turizmde, iş hayatında, ekolojide, mimaride, mutfakta vb. insan yaşam alanını kapsayan alanlarda yavaşlamanın kaliteli hayata kavuşmak için yapılacak en büyük karar olduğunu savunmaktadır.

Kötüye giden kent yaşamı için Cittaslow felsefesi uygulanabilirlik açısından en potansiyelli düşünce biçimidir. Kentte sorunsuz ilerleyebilecek bu felsefi düşünce olumsuz yönde eleştirel yorumlara da sahiptir. İtalya’da başlayan hareketin dünya çapına yayılmasının zaman alıp, çoğu zaman İtalya merkezli oluşu yapılan en büyük yorumlardandır.

Cittaslow, ortaya çıkış temelinde küçük kentleri temel almaktadır. Büyük şehirlerde uygulanmasının güç olacağı ön görülmektedir. Felsefenin ana fikrini oluşturan “yavaşlık” ilkesi büyük şehirlerde varlığını sürdüremeyeceği savunulmaktadır. Sadece küçük kentleri esas alan bu sistemin; kentleşmenin etkisiyle ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırıcı ulusal bir çözüm olduğu düşünülmemektedir. Büyük şehirlere uygulanması güç olan bu formülün, kentleşmenin etkisini sadece küçük kentlerde gösterebileceği iddia edilmektedir.

Sadece küçük kent olmanın Cittaslow kuruluşuna üye olma sürecinde yetmemesi bir diğer olumsuz bakış açısıdır. Bazı Cittaslow kriterlerinin gerçekleşebilmesi için kent geneli değil de ülke çapında değişikliklere gidilmesi gerekmektedir. Bu da her küçük kentin Cittaslow olabilmesi hayalini ortadan kaldırmaktadır. Tillo ilçesi bu olumsuz yöne bir örnektir.

Tillo ilçesi sahip olduğu kültürel ve tarihi yapıları ile her alanda potansiyeli olan bir kenttir. Lakin eksik olan kriterlerin tamamlanması maddi açılardan oldukça güçtür. Kentin sahip olduğu değerlerin yetersizliğinden değil, kente gelen gelir seviyesinin aşırı derecede düşük düzeyde olması tez içerisinde sunulan projelerin gerçekleşmesini teorik kılmaktadır.

Ülkenin kentlere maddi kaynaklarını nüfus odaklı göndermesi, Cittaslow olabilmenin getirdiği az nüfuslu olma özelliği ile ters düşmektedir. Siirt ili ve Tillo ilçesi, coğrafi konumu, ülkedeki ana yol akslarının geçtiği noktalardan birinde yer alamamaktadır. İl ve ilçenin ülke genelinde tanınmaması durumu maalesef bir gerçektir. Bu iki durum sebebiyle il ve ilçe ülke illeri ile az etkileşimlidir. Bunun sonucu ekonomik bağlamda ili oldukça etkilemektedir.

Sahip olduğu güzelliklerin saklı olması durumu Tillo ilçesinin potansiyelini gösterememesine neden olmaktadır. Sakin şehir profiline her anlamda uyan Tillo kenti Cittaslow üyesi olma sürecinde bürokratik ve ekonomik bağlamda ilerleyememekte ve gelişmemektedir. 2018 yılında Tillo Belediyesi personellerinin Cittaslow olma potansiyelini fark edip yaptığı araştırma maddi sebeplerden ötürü yarım kalmıştır. Yine

kentte bulunan yerel halk tarafından tasarlanan projelerin maddi sıkıntılar çerçevesinde cevapsız kalması halkı psikolojik anlamda yormuştur.

Cittaslow sadece turizm temelli bir felsefe değildir. Yerel halkın her açıdan çıkarını gözetmektedir. Kentte yaşayanların yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik bir girişimdir. Tillo ilçesinin ulusal bir kurum olan Cittaslow kuruluşuna üye olabilmesi, hem kent açısından hem de bulunduğu bölge açısından oldukça önemlidir. Olumlu ekonomik hareketlerin gelişmesi ilçeyi, ili ve bölgeyi kalkındırma niteliğindedir.

Cittaslow kriterleri toplamda 7 başlık altında toplanmıştır. İlk başlık; çevre politikalarıdır. Tillo ilçesi bu başlık altındaki kriterleri oluşturabilme yetisine sahiptir. Başlık altında istenilen belgeler gerekli ölçüm parametreleri ile raporlanabilir niteliktedir. Çevre temizliğini öncelik alan bu kriterler, Tillo'nun sahip olduğu çevre özellikleri ile örtüşmektedir. İlçenin eksik olan dönüşüm kutuları geliştirilecek küçük projeler ile ilçeye kazandırılabilir. Önceden başvurusu yapılan atık su arıtma tesisi sonuca kavuşturularak belirlenen ilkeler tamamlanabilir düzeye getirilebilir.

İkinci başlık olan altyapı politikaları; kentteki yol çeşitliliğini ve düzenini, mimari dokuları gibi kentsel değişimleri benimsemektedir. Tillo kentinin sahip olduğu mimari yapıların restorasyonları tamamlanmış durumdadır. Lakin sahip olunan herhangi bir bisiklet yolu mevcut değildir. Belediyenin sahip olduğu bütçenin yetersizliği ve sunulan projelerin geri dönüt alamaması; yapılması gereken maliyetli değişimleri hayata geçirmeye olanak tanıyamamaktadır. Bu da Tillo ilçesini bu başlık altındaki kriterlerde yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

Kentsel yaşam kalitesi politikaları kriterlerin üçüncü başlığıdır. Çevre düzenlemesi ve yeşil alan vurgusunu içeren başlıktır. Tillo ilçesi yeni attığı adımlar ile bu kriterlere sahip bir ilçedir. Yörenin en önemli bitkisi fıstık ağacıdır. Fıstık ağacı görüntü itibari ile az yapraklı cılız bir ağaçtır. Bu sebeple yeşil bir görüntü sağlayamamaktadır. Belediye tarafından oluşturulan ve oluşturulacak millet parkları bu görevi üstlenecek niteliktedir. Ayrıca belediye tarafından tanımlanacak bir pazar yeri hem yerel üreticiyi destekleyici hem de yerel ürün tanıtımı yapılması için bir aracı olabilme potansiyelindedir.

Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar, Cittaslow felsefesini dördüncü başlığıdır. Bu başlık felsefenin başlamasına vesile olan Slowfood akımının kriterlerini ilke olarak benimsemiştir. En önemli başlık da denebilir. Yerel halkı temel alan ilkelere sahip politikalar. Başlık altındaki politikalar, kentin sahip olduğu kültürel,

doğal, beşeri ve tarihi her türlü güzelliği korumayı amaç eden ilkeleri vurgulamaktadır. Bu ilkeler yerel ürünlerin tanıtımını önemseyen projeleri desteklemektedir.

Tillo ilçesinin sahip olduğu değerleri en çok kapsayan ve Cittaslow kriterlerinin dördüncü başlığı olan tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalarıdır. Sahip olduğu yöresel yemekleri, yerel ürünleri, tarihi yapıları ve el sanatları Tillo ilçesini yavaş şehir olma sürecinde olumlu etkilemektedir. İlçenin sahip olduğu yerel değerlerin tanıtılması üzerine atılacak olumlu adımlar, Cittaslow olma sürecini hızlandırma niteliğindedir.

Beşinci başlık; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar başlığıdır. Hali hazırda var olan toplumun sahip olduğu misafirperverlik duygusu, ziyaretçiler için önemli kriterlerden biridir. Bu kriteri Cittaslow kuruluşu da benimsemektedir. Halka verilecek eğitimler ile Cittaslow olma farkındalığı oluşturulabilir. Tez içerisinde de başlık ile ilgili uygulanabilecek çözümler; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar başlığının altındaki kriterleri sağlama yönünde etkili olabilme özelliğindedir.

Tez içeriği boyunca sahip olunan değerlerin varlığı perspektifinde ve literatür taraması doğrultusunda; Tillo ilçesinin Cittaslow olma potansiyelinin yüksek olduğu kanısına varılmıştır.

6. KAYNAKLAR

- Ak, D., 2017. Yavaş kent (Cittaslow) hareketi ve Türkiye örnekleri üzerine bir değerlendirilme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 884-903.
- Ak, D. ve Bıçkılı, D., 2017. Yavaş kent (Cittaslow) hareketi ve Türkiye örnekleri üzerine bir değerlendirilme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (46), 615-632.
- Akman, E., Akman, Ç. ve Karakuş, M., 2018. Yavaş şehir kriterleri çerçevesinde Seferihisar belediyesinin faaliyetlerinden yerel halkın memnuniyet düzeyi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (2), 65-84.
- Akpınar, O., 2018. Yavaş Şehirler (Cittaslow) ve Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri: Seferihisar Halkının Algısı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Afyonkarahisar.
- Akpınar, O. ve Pektaş, E. K., 2019. Yavaş şehirler (Cittaslow) ve kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkileri: Seferihisar halkının algısı üzerine bir araştırma, *KOCATEPEİİBF Dergisi*, 21 (1), 31-46.
- Alagöz, M., 2018. Sürdürülebilir kent bağlamında Cittaslow yaklaşımı, Eğirdir ilçesinin Cittaslow kriterleri açısından incelenmesi, *Asia Minor Studies- International Journal of Social Sciences*, 6 (Özel Sayı), 139-149.
- Altıntaş, H., 1995. Fakîrullah, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 12, 132.
- Anonim, 2007a. Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri, KENT VE KENT KURAMLARI [Sunum], https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/119558/mod_resource/content/1/Kuram%201-d%C3%B6n%C3%BCnC5%9F%C3%BCr%C3%BCld%C3%BC.pdf [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Anonim, 2007b. Beyaz Kent Siirt, *Siirt Valiliği Yayınları*, Ankara, son syf.
- Anonim, 2020. Tillo Kalesi Ve Cam Seyir Terası - Siirt [online], <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/siirt/gezilecekyer/tillo-kalesi-ve-cam-seyir-terasi-> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Anonim, 2023. Kent- Şehir tanımı. [online], sozluk.gov.tr [Ziyaret Tarihi: 19 Mayıs 2023].
- Aslan, Y.E., 2021. Sürdürülebilir Kentleşme Bağlamında Sakin Şehirler: Karadeniz Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Atalan, Ö. ve Makaklı, E.S., 2016. Cittaslow hareketi ve tarihsel kentler, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42, 547-558.
- Aydoğan, S., 2015. Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.

- Baba, E. C., 2018. Le Corbusier ve şehircilik, *Grid Mimarlık, Planlama ve Tasarım Dergisi*, 1 (2), 214-222.
- Baykal, F. ve Ataberk, E., 2020. Karşılaştırılmalı bir araştırma: Kuramdan uygulamaya Türkiye’de Cittaslow hareketi, *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 290-316.
- Bayraktar, E., Öztürk, K. ve Kocaoğlu, M., 2016. Küreselleşmeye karşı yereli koruma çabası: Sakin şehirler, *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 12 (Özel Sayı), 66-84.
- Berkün S., 2018. Bir kent yönetim modeli olarak Türkiye’de yavaş şehirler ve halkın farkındalığı: Isparta örneği, *BMIJ (Business & Management Studies: An International Journal)*, 6 (4), 1417-1433.
- Boyraz, Z. ve Bostancı, M.S., 2016. Kuruluş yeri, gelişimi ve fonksiyon özellikleri bakımından Yeni Halfeti (Şanlıurfa), *Zeitschrift Für Die Welt Türken*, 8 (1) 83-107.
- Cansaran, D., 2018. Küreselleşmeye aykırı bir yaşam biçimi “Sakin Kentler”: Seferihisar örneği, *İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi*, 25 (9), 885-908.
- Coğrafyacı, S., 2022. Türkiye'nin Sakin Şehirleri (YKS KPSS 2022) [Video], Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=Uy8V92aIAOQ> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Coşar, Y., 2014. Yavaş şehir olgusunun kentsel yaşam kalitesi üzerindeki algılanan etkisi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25 (2), 226-240.
- Çerçi, A., 2013. Destinasyon Markalama ve Yavaş Şehir Seferihisar’ın Destinasyon Marka İmajı, Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Çırak, B. ve Yörük, A., 2015. Güneş ışığını kontrol ederek hocasının mezarının başucuna yansıtan bilim adamı: İbrahim Hakkı (Hz.), *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5,13-27.
- Çıtak, Ş.Ö., 2016. Sakin şehirler, hızlı Turistler, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (8), 2692-2706.
- Çoban, Ö. ve Harman, S., 2016. Yavaş şehir (Cittaslow) Türkiye ağına üye olan şehirlerin internet sitelerinde yavaş şehir temasının görünürlüğü üzerine bir araştırma, *İşletme Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 235-253.
- Çolak, E.C., 2019. Yalvaç’ın Cittaslow uluslararası kriterleri kapsamında değerlendirmesi, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 89-107.
- Dedeoğlu, E.F., 2018. Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehirlerde Kamusal Mekan Üzerine Bir Analiz, Sanatta Yeterlilik Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü*, Ankara.
- Demir, M.G., 2018. Yavaş hareketin kentsel ölçekteki yeni yansıması: Cittaslow, *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1 (4), 203-210.

- Demir, Ş., 2016. Cumhuriyet Döneminde Siirt, Bulak, Ş., *Düzey Yayınevi*, İstanbul, s. 104-109.
- Demirkol, Ş. ve Taşkiran, Ö., 2019. Turizmde destinasyon markalaşma süreci: Cittaslow Taraklı örneği, *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 56-69.
- Deniz, M., 2015. Analysis of Sustainable Tourism and Cittaslow Potential of Ulubey (Uşak), *Tourism, Environment and Sustainability*, 219-238.
- Dinçer, F.İ., Taşkiran, Ö. ve Çifçi, M.A., 2018. Türkiye’deki ilk cittaslow dostu işletme olan “Yedi Bilgeler”e yönelik e-yorumların değerlendirilmesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 1-9.
- Doğutürk, G., 2010. Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Donat, O. ve Yavuzçehre, P.S., 2016. Sakin kent hareketinin Türkiye’deki gelişimi üzerine bir değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (42), 1480-1488.
- Döğlerioğlu, N., 2020. Bauhaus’ta Şehircilik: Ludwig Hilberseimer [online], <https://www.arkitera.com/haber/bauhausta-sehircilik-ludwig-hilberseimer/> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Dursun, G., 2019. Kent Markalaşması Çerçevesinde “Yavaş Kentler”: Taraklı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Sakarya.
- Ege, S.C., 2019. Toplumsal Bellek ve Mekansal Temsiller: Tillo (Siirt) Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Ekşi, Y.E. ve Baz, İ., 2019. Cittaslow-Sakin şehirlerde yaşanabilirlik üzerine bir araştırma, *Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 1 (2), 71-76.
- Elovich, M.A., 2012. Becoming Cittaslow A City’s Journey To Becoming A Cittaslow Member, Yüksek Lisans Tezi, *Kaliforniya Politeknik Eyalet Üniversitesi*, Kaliforniya.
- Ergen, Y.B., 1981. Şehircilik, Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Yayını, Yüksek Öğretmen Okulu Matbaası, Yayın No:46, Sa:4, Ankara
- Ergüven, M.H., 2011. Cittaslow – Yaşamaya değer şehirlerin uluslararası birliği: Vize örneği, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 201-210.
- Fabricius, D., 2013. Who's afraid of Ludwig Hilberseimer?, *Journal of Architectural Education*, 67(1), 39-51.
- Gruppall, 2020. Halfeti Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey [online], <https://www.gruppall.com/blog/halfeti-hakkinda-bilmeniz-gereken-her-sey> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].

- Gözübol, H., 2019. From Rapidly Growing Global Cities Towards Slowing Down: Citta Slow- Akyaka Case, Yüksek Lisans Tezi, *ODTÜ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Haznedar, B., 2021. Kentsel Müdahalelerin Kurgusal Anlatısına Ait Sınırların Kartezyen Altlıklar Üzerinden Yeniden Okunması, Doktora Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, İstanbul.
- Hewitt, L. and Graham, S., 2014. Vertical cities: Representations of urban verticality in 20th century science fiction literature, *Urban Studies*, 5(52), 1-15.
- Işık, G., 2020. Cittaslow; Bir Yaşama Sanatı Felsefesi Örneği [online], <https://www.nextvery.com/cittaslow-bir-yasama-sanati-felsefesi-ornegi/> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Kabacık, M., 2015. Orta Karadeniz’de sakin şehir (CittaSlow) Perşembe: Sakin şehir olma sürecinde karşılaştığı sorunlar ve yöreye katkıları, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10 (2), 31-46.
- Karabağ, Ö., Yücel F. and İnal, M.E., 2012. Cittaslow movement: An opportunity for branding small towns and economic development in Turkey, *International Journal of Energy Research*, 3 (3), 64-75.
- Karademir, N., 2021. Andırın’ın yavaş şehir (Cittaslow) potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir araştırma, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4 (12), 1223-1244.
- Karatosun, M. and Çakar, D., 2017. Effects of cittaslow movement on conservation of cultural heritage: Case of Seferihisar & Halfeti, Turkey, *Civil Engineering and Architecture*, 5 (3), 71-82.
- Kesgin, B., 2021. Hızlı ve yoğun şehirleşmeye karşı alternatif bir şehirleşme yaklaşımı: Sakin şehir, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (2), 67-78.
- Keskin, E.B., 2012. Sürdürülebilir kent kavramına farklı bir bakış: Yavaş şehirler (Cittaslow), *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8, 81-99.
- Kingery, W., 2019. Hochhausstadt (Vertical City), Ludwig Hilberseimer, 1924 [online], <https://www.are.na/block/2232748> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Koday, S., Koday, Z. ve Kızıllan, Y., 2017. Siirt ilinde bir mesken kültürü: Cas evleri, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (4), 1369-1385.
- Kuşay, Y. ve Türkden, D.K., 2021. Halkla ilişkiler perspektifinden şehir markalaşması ve Cittaslow (Sakin Şehir) modeli, *Aksaray İletişim Dergisi*, 3 (1), 105-130.
- Lowry, L.L. and Lee, M., 2011. CittaSlow, slow cities, slow food: Searching for a model for the development of slow tourism, *Travel & Tourism Research Association, 42nd Annual Conference Proceedings: Seeing the Forest and the Trees – Big Picture Research in a Detail- Driven World*, 1-13.
- Mayer, H. and Konox, P.L., 2006. Slow cities: Sustainable places in a fast world, *Journal of Urban Affairs*, 28 (4), 321-334.

- Olgun, A., 2016. Yavaş Şehir (Cittaslow): Seferihisar Örneğiyle Ekonomik ve Mali Yapı, Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Trabzon.
- Orhan, M., 2017. Different approach to forming sustainable cities: Cittaslow, *Journal of Environmental Protection and Ecology*, 18 (3), 1017-1026.
- Otero, M., 2014. Frank Lloyd Wright and the City [online], <https://arquitecturaviva.com/articles/frank-lloyd-wright-and-the-city> [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Ökten, S.S.Ö., 2015. Bir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Sakinşehir (Cittaslow) Kavramı: Seferihisar (İzmir) Örneği, Doktora Tezi, *Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Adana.
- Özcan, H., 2019. Daday'ın Sakin Şehir Üyelik Potansiyeli, Yüksek Lisans Tezi, *Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kastamonu.
- Özgenç, Ö., 2012. İdeal Toplum Düzeni Arayışında Kurgulanan Kentsel Planlamalar, Ütopyalar ve Yavaş Şehir Akımı, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Özkani H.C., 2011. Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversite Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Özlü, T. ve Kaleli, C., 2019. Boğazkale (Hattuşa) şehrinin yavaş şehir (Cittaslow) potansiyeli, *Amisos*, 4 (7), 176-194.
- Özmen, A. ve Can, M.C., 2017. The urban conservation approach of cittaslow Yalvaç, *Megaron*, 3 (1), 13-23.
- Özmen, A. ve Can, M.C., 2018. Cittaslow Hareketi'ne eleştirel bir bakış, *Planlama*, 28 (2), 91-101.
- Özmen, Ş.Y., Birsen, Ö. ve Birsen, H., 2016. Kentleşme dinamiklerine cittaslow kentler üzerinden bakmak: Türkiye'deki cittaslow şehirleri üzerine bir araştırma, *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 24 (2), 9-22.
- Öztürk, S., 2012. Small Towns Reshaping Their Urban Planning Policies Joining in The Cittaslow International Network: The Case of Seferihisar in Turkey, Yüksek Lisans Tezi, *ODTÜ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Özür, N.K., 2016. Sakin şehir / Cittaslow hareketi ve yerleşme coğrafyası, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 151-179.
- Özyılmaz, H. ve İnalcan, S.S., 2022. Tillo geleneksel konutlarının fiziksel ve fonksiyonel kullanımının değerlendirilmesi, *Kent Akademisi Dergisi*, 15, 110-129.
- Pajo, A., 2017. Türkiye'deki cittaslow kentlerinde sakinliğin kaybolma riski, *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (13), 460-475.

- Fishman R., 2002. Yirminci Yüzyılda Kent Ütopyaları: Ebenezer Howard, Frank Lloyd Wright ve Le Corbusier, Ayten Alkan ve Bülent Duru (Der. ve Çev.), İmge Yayınevi, Ankara, s. 107-126.
- Sapmaz, E., 2021. Türkiye’de sakin şehir (Cittaslow) konusunda yapılan lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 70-87.
- Sarıkurt, H., 2019. Yavaş Şehir Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Stratejilerinin Belirlenmesi; Buldan Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Isparta.
- Sert, A.N. ve Dünder, Y., 2018. Yerel halkın yavaş (sakin) şehir hakkındaki algıları: Seferihisar’da nitel bir araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 74-91.
- Sırım, V., 2012. Çevreyle bütünleşmiş bir yerel yönetim örneği olarak “Sakin Şehir” hareketi ve Türkiye’nin potansiyeli, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1 (4), 119-131.
- Sönmez, M.E., 2012. Tillo (Siirt) ilçesinin kültürel turizm potansiyeli, *Türk Coğrafya Dergisi*, 59, 27-44.
- Stankiewicz, E., 2015. Frank Lloyd Wright’s Broadacre City as a manifestation of American values of freedom and democracy, *Crossroads: A Journal of English Studies*, 9, 27-36.
- Şahin, İ. ve Kutlu, S.Z., 2014. Cittaslow: Sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2 (1), 55-63.
- Şengün, H. and Kara, A., 2021. Cittaslow: Umbrella branding for Turkish cities, *Upravlenets - The Manager*, 12 (3), 81–90.
- Şengür, Ş. and Atabeyoğlu, Ö., 2018. Slow city movement: A Case study Perşembe-Ordu, *Kastamonu University Journal of Engineering and Sciences*, 4 (1), 25-33.
- Şimşek, Ü., 2019. Aidiyetsiz Mimarlık: 20. Yüzyıl Kent Ütopyaları, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Taşpınar, O. ve Karakaş, N., 2017. Destinasyon konumlandırma stratejisi kapsamında Cittaslow hareketi; Gökçeada örneği, *ASED (Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi)*, 1 (2), 18-35.
- Tayfun, A. and Acuner, E., 2014. Cittaslow: A comparative research Turkey and the world, *Conference of the International journal of Arts & Sciences*, 7 (3), 239-246.
- Tayfun, A. and Acuner, E., 2014. Cittaslow: A model proposal for Çamlıhemşin, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2 (1), 46-54.
- Tonk, E.C. ve Selçuk, S.A., 2020. Cittaslow unvanı alan kentlerin sürdürülebilir ulaşım bağlamında incelenmesi ve Ankara-Güdül ilçesi için öneriler, *Euroasia Journal of Mathematics-Engineering Natural & Medical Sciences*, 8, 188-201.

- Topal, T.Ü., Korkut, A. ve Kiper, T., 2016. Yerel kimliğin kent ile buluşması: Cittaslow-Yavaş şehirler, *İdil*, 5 (25), 1413-1430.
- Tosun, E.K., 2013. Yaşam kalitesi ekseninde şekillenen alternatif bir kentsel yaşam modeli: Yavaş kentleşme hareketi, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 215-237.
- Tunçer, M. ve Olgun, A., 2017. Dünya’da sakin şehir (Cittaslow) uygulamaları ve Türkiye’ye yönelik öneriler, *UMTEB-International Congress on Vocational and Technical Sciences Batumi-Georgia*, 1020-1032.
- Tural, S.Ö., 2018. Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramının Peyzaj Mimarlığı Açısından, Isparta/Eğirdir Örneğinde İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Antalya.
- Türk, S. M., 2015. 20. Yüzyıl kent kuramları, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (3), 41-59.
- Uğurlu, B., 2019. Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramının Kentsel Tasarıma Etkisine Yönelik Bir Araştırma: Vize – Kırklareli, Yüksek Lisans Tezi, *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trakya.
- Uzun, B.Ş., 2019. Sakin Şehirlerin Ekonomik Kalkınma Potansiyellerinin Belirlenmesi: Seyitgazi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Eskişehir.
- Ünal, Ç., 2016. Turizm coğrafyasında yeni Kavramlar “Yavaş şehirler ve yavaş turizm”, *Eastern Geographical Review*, 36, 13-28.
- Ünal, M. ve Zavalı, Y.S., 2016. Küreselleşme karşıtı bir hareket: Yavaş hareketi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (4), 889-912.
- Varolgüneş, F.K. and Canan, F., 2018. A slow city movement: The case of Halfeti in Turkey, *International Journal of Architecture & Planning*, 6 (2), 413-432.
- Wright, F. L., 1935. Broadacre City: A new community plan, *Architectural Record*, 344-349.
- Yalçın, E., 2019. Küresel kente alternatif olarak sakin şehir: Türkiye sakin şehirleri üzerinden değerlendirme, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19 (38), 202-231.
- Yardı, Z., 2021. Türkiye’deki cittaslow kavramına yönelik bir yazın incelemesi, *GSI Journals Serie A: Advancements In Tourism, Recreation and Sports Sciences*, 4 (1), 1-18.
- Yayar, R. ve Arslan, D., 2021. Niksar ilçesinin yerel kalkınma açısından cittaslow üyelik potansiyelinin değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 24 (2) 582-596.
- Yılmaz, A., Tuncer, M. ve Zorlu, K., 2016. Yavaş şehir (sürdürülebilir yerel kalkınma) potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Güzelyurt, Aksaray, *Studies of the Ottoman Domain*, 6 (10), 1-19.

- Yüce, A. ve Yaleze, H.D., 2018. Türkiye’de cittaslow (yavaş şehir) hareketi ve bir öneri: Gümüşhane merkez ilçesi, *The Journal of International Scientific Researches*, 3 (4) 158-180.
- Yüksel, H., 2016. Cittaslow olma Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Kandıra Örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kocaeli.
- Yüksel, Ü. D., 2012. Antikçağdan günümüze kent ütopyları, *İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi*, (5), 8-37.
- Zagroba, M., Pawlewicz, K. and Senetra, A., 2021. Analysis and evaluation of the spatial structure of cittaslow towns on the example of selected regions in central Italy and North-Eastern Poland, *Land*, 10, 1-28.
- Zengin, B. ve Genç K., 2018. Yavaş şehirlerin (citta-slow) pazarlanması: Göynük örneği, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 585-599.
- Url-1 <<https://thecharnelhouse.org/2014/06/03/le-corbusiers-contemporary-city-1925/>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-2 <<https://cittaslowturkiye.org/tr/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-3 <<https://www.cittaslow.org/network/sonoma>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-4 <<https://sonomacity.civicweb.net/Portal/Default.aspx>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-5 <<https://www.cittaslow.org/network/levanto>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-6 <<http://www.levanto.com/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-7 <<http://seferihisar.bel.tr/seferihisar-hakkinda/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-8 <<https://www.halfeti.bel.tr/tr/galeridetay/halfeti-fotograflari/56>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-9 <<https://www.vize.bel.tr/galeri/vize-tarihi-eser-fotograflari/68>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-10 <<https://www.vize.bel.tr/galeriler/gezilecek-yerler/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-11 <<https://www.siirt.bel.tr/tillo>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-12 <<https://siirtvakfi.org.tr/siirt-tillo-kalesi-seyir-terasi/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-13 <<https://www.siirt.bel.tr/siirt-fistigi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-14 <<https://www.siirt.bel.tr/bittim-sabunu>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].

- Url-15 <<http://www.tillo.gov.tr/tilloda-1-gun>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-16 < <http://www.tillo.gov.tr/ibrahim-hakki-hazretleri>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-17 <<http://www.siirt.gov.tr/tilloyu-bir-kez-daha-aydinlatan-isik-hadisesi-izleyenleri-buyuledi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-18 <<https://www.siirt.bel.tr/botan-vadisi-milli-parki>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-19 <<https://www.siirt.bel.tr/tasbasi-deliklitas>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-20 <<https://www.siirt.bel.tr/buryan>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-21 <<https://www.siirt.bel.tr/kitel>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-22 <<https://www.siirt.bel.tr/perde-pilav>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-23 < <https://www.siirt.bel.tr/yemeklerimiz1>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-24 <<https://www.siirt.bel.tr/siirt-battaniyesi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-25 <<https://www.google.com/maps>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-26 <<https://www.siirt.bel.tr/ibrahim-hakki-hz>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-27 <<https://www.cittaslow.org.uk/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-28 <<https://www.cittaslow.org/content/why-cittaslow>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-29 <<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/siirt/gezilecekyer/tillo-kalesi-ve-cam-seyir-terasi->>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-30 <<http://www.siirt.gov.tr/tillo>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-31 <<https://www.slowfood.com/cittaslow-go-to-town/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-32 <https://www.slowmovement.com/slow_cities.php>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-33<<https://www.star.com.tr/guncel/yer-siirt-gorenleri-hayrete-dusuren-isik-hadisesi-haber-1574716/>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-34 <<http://www.tillo.gov.tr/isik-hadisesi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].

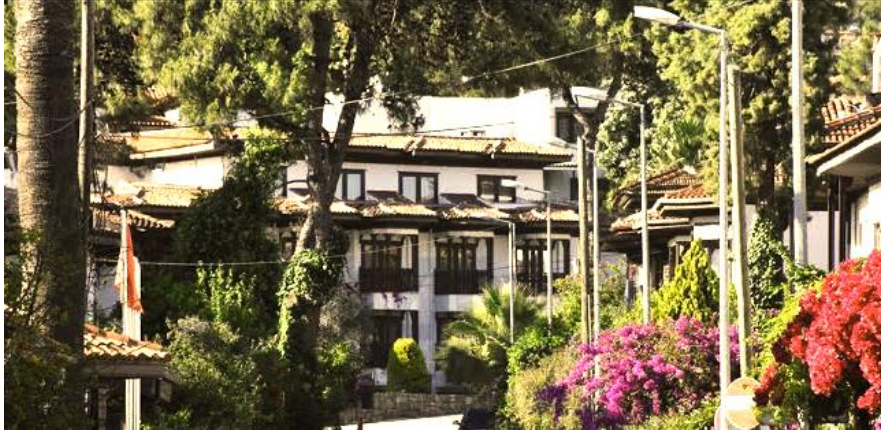
- Url-35 <<http://www.tillo.gov.tr/ismail-fakirullah-hazretleri>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-36 <<http://www.tillo.gov.tr/tillo-bilim-ve-kultur-gunleri>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-37 <<http://www.tillo.gov.tr/fakirullah-hz>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-38 <<http://www.tillo.gov.tr/hizmet-birimlerimiz>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-39 <<http://www.tillo.gov.tr/ziv-zik-nari>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-40 <<http://tillo.gov.tr/gunes-hadisesi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-41<<http://www.tillo.gov.tr/sosyal-yarimlasma-ve-dayanisma-vakfi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-42 <<http://www.tillo.gov.tr/tillo-isminin-tarihcesi>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-43 <<https://www.haberturk.com/htgastro/seyahat/turkiye-nin-sakin-sehirleri-sakin-sehir-cittaslow-nedir-2515058/4>>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].
- Url-44<https://www.ntv.com.tr/galeri/seyahat/turkiyenin-sakin-sehirleri,ohwt_pSq6kSo2SNLJK9Hpg/hnsXca4F5kKwAx6CsGXP8w>, [Ziyaret Tarihi: 13 Ocak 2023].

EKLER

EK-1 Analiz İçin Gidilen Cittaslow Kentlerinde ekilen Fotoğraflar

Kyeğiz

Akyaka

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: : Kübra Çağla KANBER

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Siirt Anadolu Öğretmen Lisesi	2015
Üniversite	: Alanya HEP Üniversitesi (İngilizce-Tam Burslu)	2020
Yüksek Lisans	: Siirt Üniversitesi	

İŞ DENEYİMLERİ

Kurum	Görevi
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Siirt İl Müdürlüğü	Stajyer
Sağlam Mimarlık/Siirt	Stajyer
Siirt Üniversitesi Kentleşme ve Konut Politikaları Dersi	Eğitmen

SERTİFİKALAR

081292710136 - İngilizce(C1-C2 Eğitimi)

011290270036 - Müşteri İlişkileri Yönetimi - CRM

YABANCI DİLLER

İngilizce